

ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม
อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2566

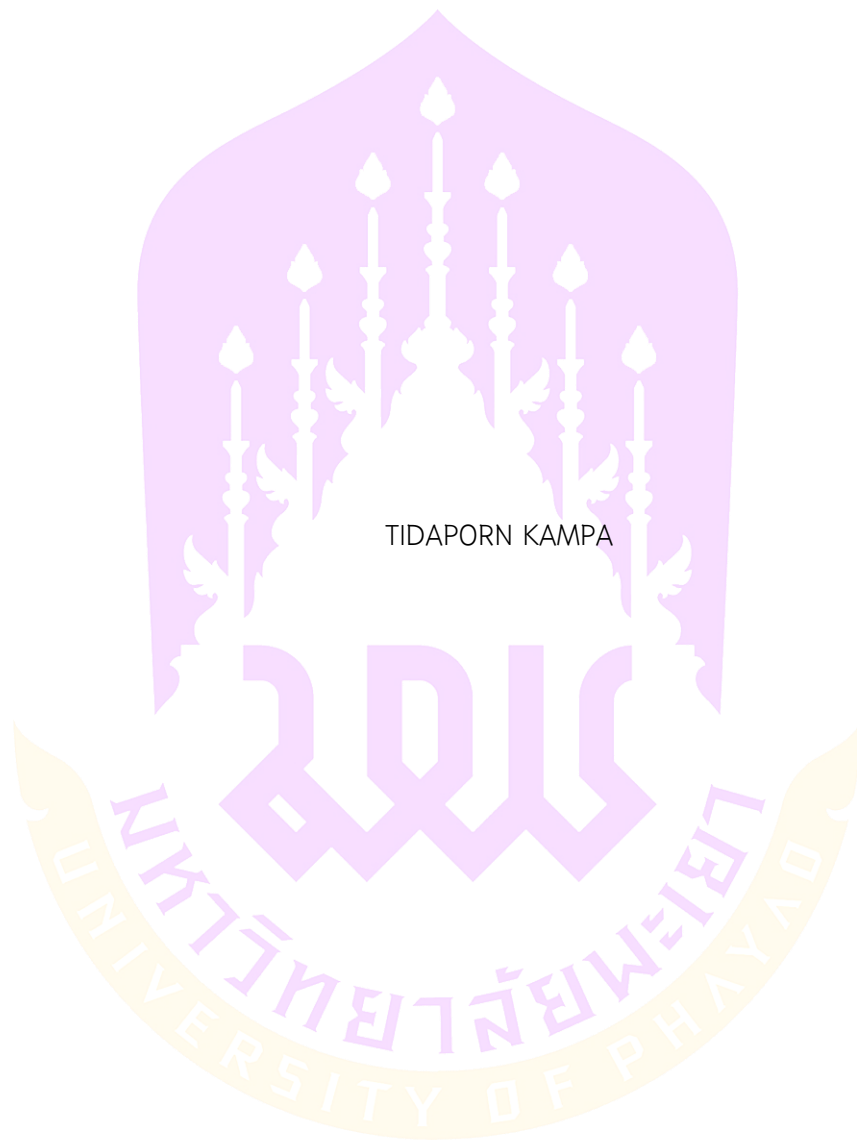
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม
อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

KEY SUCCESS FACTORS IN THE ELDERLY SCHOOL MANAGEMENT: CASE STUDY OF
MAEPUEM SUB-DISTRICT, MUEANG PHAYAO DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Public Administration Degree
in Public Policy
May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ของ ธิดาพร คำปา

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ เสมอเชื้อ)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ เลิศสมพร)

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. มนตรา พงษ์นิล)

เรื่อง:	ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	ธิดาพร คำปา, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: ร.ป.ม. (นโยบายสาธารณะ), มหาวิทยาลัย พะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ เสมอเชื้อ
คำสำคัญ:	การบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม, เครือข่ายสังคม, โรงเรียนผู้สูงอายุ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 16 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายใน คือ การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน ได้แก่ การเตรียมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดแผน การดำเนินการตามแผน และการวัดประเมินผล 2) การจัดองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างบุคลากร และมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน 3) การนำ โดยผู้นำมีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การควบคุม มีการติดตามการประเมินผลทุกเดือน ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การมีส่วนร่วมของคณะที่ปรึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทุกขั้นตอน โดยมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล และการมีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็งพร้อมกับผู้นำที่เข้มแข็ง ระบบการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย มีการจัดระบบสารสนเทศ มีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ และมีการระบบการเรียนรู้ร่วมกัน

ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา พบว่า ควรเพิ่มการพัฒนาศักยภาพผู้นำ และครูจิตอาสา ในด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยสนับสนุนงานด้านการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อขยายผลให้ผู้สูงอายุสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ และการประสานความร่วมมือไปยังเครือข่ายภายนอก เพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือทางสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน

Title: KEY SUCCESS FACTORS IN THE ELDERLY SCHOOL MANAGEMENT: CASE STUDY OF MAEPUEM SUB-DISTRICT, MUEANG PHAYAO DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

Author: Tidaporn Kampa, Independent Study: M.P.A. (Public Policy), University of Phayao, 2022

Advisor: Assistant Professor Dr. Numtip Smerchuar

Keywords: Management, Participation, Social Network, Elderly school

ABSTRACT

This research aimed 1) to study management methods for the elderly school established in Mae Puem subdistrict, Mueang Phayao district, Phayao Province, 2) to study achievement factors of the elderly school, and 3) to conduct suggestions for the elderly school management. This research is considered qualitative research. The data was collected was gathered from 16 vital information providers by using a procedure of semi-structured interview.

The findings revealed that the key success factors of the elderly school management contain as follows. Firstly, the internal factor: management which consists of 1) planning: data arrangement, data analysis, plan determination, implementation of the plan, and evaluation, 2) organization management in which the structure of personnels was specified and the responsibilities of personnels were explicitly assigned, 3) Leading by the leader with vision and playing as the change agent leaders who initiated the alteration have positive visions, and 4) control through the monthly monitoring program in which monthly evaluation was monitored. The other one is the external factor: participation of consultants who participated in all-method management: planning, operation, benefit adoption, and evaluation, in which strong social networks and leaders, modern communication systems, information system arrangement, sufficient supporting resources, and mutual learning systems are relevantly included.

With regard to the suggestions for development, it was found that potentials of leaders and voluntary teachers should be enhanced in terms of technological use for supporting communicative workfields, publicizing any operation in order to catch attentions of elders in terms of participating in the elderly school's activities, and collaborating with external networks in order to encourage the generation of strong and permanent social collaboration.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ เสมอเชื้อ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำชี้แนะให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง ตลอดจนติดตามปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมไปถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุก ๆ ท่านที่ได้สละเวลาให้ข้อมูล ขอขอบคุณที่ ๆ นื่อง ๆ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ปี 2564 ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดมา สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจและแรงสนับสนุนในทุก ๆ ด้านเสมอมา

ธิดาพร คำปา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดหลักการบริหารจัดการ	6
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	12
แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคม.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ	21
ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม	23
งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	28
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	34

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	38
ส่วนที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม.....	38
ส่วนที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม.....	48
ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ดังนี้.....	57
บทที่ 5 บทสรุป.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	59
อภิปรายผล.....	63
โมเดลการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์การวิจัย.....	77
ภาคผนวก ข ผลการประเมิน Index of Item Objective Congruence (IOC).....	81
ภาคผนวก ค คณะกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม.....	87
ประวัติผู้วิจัย.....	88

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 โครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่เปิน.....	26
ภาพ 2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	33
ภาพ 3 โมเดลการบริหารจัดการ.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกและของประเทศไทยมีอัตราสูงชันมาก จะเห็นได้จากข้อมูล ประชากรโลกรวมทั้งหมด 7,795 ล้านคน โดยมี “ผู้สูงอายุ” ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 1,050 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด “ผู้สูงอายุวัยปลาย” ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากถึง 146 ล้านคน หรือคิดเป็น ร้อยละ 2 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งในปี 2563 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.5 ล้านคน ประชากรสูงอายุของ ประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วมาก กล่าวคือ เมื่อ 50 ปีก่อน ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนไม่ถึง 2 ล้านคน แต่ในปี 2563 ผู้สูงอายุได้เพิ่มจำนวนเป็น 12 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18 ของประชากรทั้งหมด ในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นมาก อัตราเพิ่มจะลดต่ำลงจนถึงขั้นติดลบ แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มด้วยอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2564)

รายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้คาดการณ์ว่าผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2564 เรียกได้ว่า ปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (complete aged society) และในปี พ.ศ. 2578 ประเทศไทยจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศแรกที่ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสูง (super-aged society) ซึ่งจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเทียบเท่าประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบัน กล่าวคือ การมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งประเทศ ส่วนประเทศไทยนั้นมียอดการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นทุกปีเช่นกัน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) และพบว่าผู้สูงอายุประสบปัญหาด้านสุขภาพมากขึ้น จากข้อมูลปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยโรคที่พบมากที่สุดของผู้สูงอายุ คือ ความดันโลหิตสูง อ้วนและข้อเข่าเสื่อม ตามลำดับ และบางส่วนมีภาวะซึมเศร้า เนื่องจากครอบครัวในยุคปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้สูงอายุบางคนถูกละเลยให้อยู่ตามลำพัง ขาดการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน บางรายมีฐานะยากจน ทำให้เกิดปัญหาหลัก ๆ 3 ประการ คือ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และที่สำคัญคือ ปัญหาทางสังคม เป็นปัญหาหลักที่ภาครัฐให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินงาน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามความสนใจ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การใช้เวลาว่างให้

เกิดประโยชน์เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวและเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการเห็นคุณค่าในตนเองทำให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ, 2559)

เนื่องจากสถานการณ์ที่จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในประเทศ รัฐบาลได้มีแผนรับมือในการเตรียมความพร้อมเพื่อสังคมผู้สูงอายุ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) ซึ่งถือว่าเป็นแผนพัฒนาฉบับแรกที่บูรณาการประเด็นผู้สูงอายุเข้ากับแผนพัฒนาประเทศโดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อสังคมสูงวัย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับคนรุ่นหลังผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยการขยายโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการทางสังคมต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต การทำงานการเสริมสร้างสุขภาพ (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2553)

โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เกิดจากแนวคิดที่ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญและพลังของผู้สูงอายุ โดยการสร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย การเกิดขึ้นของโรงเรียนผู้สูงอายุยังสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545–2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2552) และพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ข้อเสนอเชิงนโยบายในเวทีการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติปี 2553 และ 2556 และแผนระดับชาติหลายฉบับที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560)

เทศบาลตำบลแม่ปืม มีประชากรที่เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 2,173 คน คิดเป็นร้อยละ 24.17 ของประชากรทั้งหมด (สำนักการบริหารงานทะเบียนกรมการปกครอง, 2565) จึงถือได้ว่าเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่ปืม เป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (complete aged society) เทศบาลตำบลแม่ปืม จึงได้ก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ขึ้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560 ณ วัดร่องคือ ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เกิดขึ้นจากความร่วมมือของคณะสงฆ์ตำบลแม่ปืมร่วมกับเทศบาลตำบลแม่ปืม ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมถือเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งแรกในตำบลแม่ปืม (สำนักปลัดเทศบาล, 2560) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และได้ส่งผลงานเข้า

ร่วมการพิจารณาคัดเลือกองค์การปกครองที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ได้รับรางวัลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภททั่วไปที่ผ่านเกณฑ์การบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (นวัตกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ) เงินรางวัลจำนวน 820,000 บาท จากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงทำให้เป็นที่รู้จัก และมีหน่วยงานต่าง ๆ มาศึกษาดูงานการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมและการมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางพัฒนาแก่โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม และยังสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานในโรงเรียนผู้สูงอายุในหน่วยงานของผู้วิจัย ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีบริบทใกล้เคียงกัน ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขอบเขตของการวิจัย

มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการศึกษาระหว่าง เดือน มิถุนายน 2565 ถึง เดือน มีนาคม 2566

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 4 คน (จากจำนวน 14 คน) โดยเลือกจากผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการ

ดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม และเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง และคณะที่ปรึกษา จำนวน 12 คน (จากจำนวน 66 คน) โดยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็น ตัวแทนหน่วยงาน ผู้นำชุมชน รวมจำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนำมาตอบโจทย์ งานวิจัยนี้

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลแม่ปืม ที่ตั้ง ณ วัดร่องคือ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม โดยศึกษาบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ อันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ(Organization) การนำ (Leading) การควบคุม (Control) รวมถึงการมีส่วนร่วม และการมีเครือข่ายทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ตั้งแต่การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ(Organizing) การนำ (Leadership) การควบคุม (Control) ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม หมายถึง ตั้งอยู่ สวรรธรรมอยู่ในบุญ วัดร่องคือ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยจัดการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมจะเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุสนใจ และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยวิทยากรจิตอาสา หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ประสบการณ์ ที่สั่งสมแก่บุคคลอื่น เพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่าคู่กับชุมชน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน

เครือข่ายสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ของบุคคล องค์กร หรือหน่วยงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะที่มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ รวมตัวขององค์กรในชุมชนต่างๆ เป็นการจัดการที่เกิดจากการเรียนรู้และความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ เป็นการรวมกัน

เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่างๆ ให้เกิดความเหมาะสมในสังคม

ความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ กระบวนการที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และปัจจัยภายนอก คือ การมีเครือข่ายสนับสนุน ประสานความร่วมมือกัน ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้นทั้งด้านจิตใจด้านร่างกายด้านสังคม สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย และด้านเศรษฐกิจสามารถสร้างงานสร้างรายช่วยเหลือตนเองได้

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม
2. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม
3. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม สามารถนำไปใช้พัฒนาปรับปรุง การดำเนินงานให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูล แนวคิดและเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ โดยนำสาระสำคัญที่มีความข้องเกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดหลักการบริหารจัดการ
2. แนวคิดการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคม
4. แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ
5. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดหลักการบริหารจัดการ

เมื่อกล่าวถึงคำว่า การบริหาร ส่วนใหญ่มักจะนึกถึงการบริหารราชการ คำศัพท์ที่ใช้มี 2 คำ คือ การบริหาร (Administration) ใช้ในความหมายกว้างๆ นิยมใช้กับการบริหารของหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานราชการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย อีกคำหนึ่ง คือ การจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนหรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามคำว่า “การบริหาร” กับคำว่า “การจัดการ” ใช้แทนกันได้ มีความหมายเหมือนกัน (สมคิด บางโม, 2562) การบริหารหรือการจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เนื่องจากการจัดการเป็นความรู้ที่สามารถถ่ายทอด มีหลักเกณฑ์ สามารถพิสูจน์ความจริงได้ ตลอดจนได้รับการศึกษาค้นคว้ากันอย่างต่อเนื่อง ส่วนในแง่ของการเป็นศิลป์ ซึ่งหมายถึงการประยุกต์ เอาความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพราะการจัดการในองค์กรแต่ละ องค์กรมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ดังนั้นศาสตร์หรือความรู้ในด้านการจัดการเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถจะนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรได้ จำเป็นต้องประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับองค์กรแต่ละองค์กร คำว่าการบริหารจัดการ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตน์ (2546) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยมีหลักการในการบริหารงานอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการบริหารนี้ จะมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบ ที่จะทำให้กระบวนการบริหารมีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สมยศ นาวิการ (2546) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมทรัพยากร

อำนาจ ธีระวนิช (2547) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ กระบวนการที่ผู้จัดการทำงานร่วมกัน โดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรอื่น โดยการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2550) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ โดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากร ทางการบริหาร ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ 1) เป็นกระบวนการของการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน 2) เน้นที่การบรรลุเป้าหมายขององค์การ 3) การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคลากรและทรัพยากร

ฉัตรดา โพธิ์พุ่ม (2557) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรและทรัพยากรในองค์การ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การซึ่งแต่ละองค์การสามารถเลือกใช้การจัดการรูปแบบใดก็ได้ ซึ่งมีปัจจัยหลายด้าน ทั้งสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ และปัจจัยภายในองค์การ

ประกาย ขวัญหลาย (2557) กล่าวว่า การบริหาร หรือการบริหารเชิงกลยุทธ์ คือ การดำเนินงานร่วมกันของบุคลากรขององค์การ โดยมีกระบวนการในการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ ระเบียบแบบแผน โดยอาศัยปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ทรัพยากร มนุษย์ งบประมาณ เทคโนโลยี อุปกรณ์อำนวยความสะดวก รวมไปถึงอำนาจบทบาทเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ

มยุรี วรรณสกุลเจริญ และชาญณรงค์ รัตนพนากุล (2563) กล่าวว่า การจัดการ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการทำให้บุคลากรในองค์การ ปฏิบัติงานตามเป้าหมายสูงสุดที่ได้วางไว้ขององค์การ โดยบุคลากรในองค์การจะปฏิบัติงานตามเป้าหมาย นั้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหารองค์การเป็นสำคัญ เพราะผู้นำหรือผู้บริหารองค์การเปรียบเสมือนผู้ค้ำคองเรือของเรือที่เป็นผู้กำหนดทิศทางให้องค์การมุ่งไปในจุดสูงสุดอย่างไร

เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินันท์ (2564) กล่าวว่า การบริหาร และการจัดการ มีความหมายไม่แตกต่างกัน มีความหมายกว้างขวาง คือ เป็นกระบวนการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร จากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือ เป็นกระบวนการออกแบบ และรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคน ร่วมมือกันดำเนินการอย่างมี ระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์โดยใช้ทรัพยากร และเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

กระบวนการจัดการ (POLC)

แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ เป็นการวิเคราะห์ ให้เห็นว่าผู้จัดการ มีหน้าที่รับผิดชอบอะไรบ้าง มีงานอะไรจะต้องทำ และควรจะทำอะไรก่อนหลัง นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้จัดการที่จะได้ยึดเป็นหลักในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ อาจกล่าวได้ว่าหัวใจของกระบวนการจัดการคือ หน้าที่ของการบริหารนั่นเอง ผู้เสนอแนวความคิดเรื่องกระบวนการจัดการที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมีดังนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549) กล่าวว่า ผู้บริหารจะประสบความสำเร็จ โดยการประยุกต์ใช้ 4 หน้าที่ในกระบวนการบริหาร คือ

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานขององค์กร ในอนาคต ตัดสินใจในงานและประโยชน์จากทรัพยากรให้เป็นไปตามที่ต้องการเพื่อให้ บรรลุผลสำเร็จ ในส่วนของการปฏิบัติตามกลยุทธ์การวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย และการประสานประสาน ตลอดจนงานกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกระดับขององค์กร เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้บริหารในแต่ละระดับและในแต่ละหน้าที่เข้าใจทิศทางและตารางเวลา เพราะว่า ผู้บริหารในระดับสูงขึ้นจะกำหนดแนวทางสำหรับแผน ซึ่งจะปฏิบัติตามกลยุทธ์ในระดับต่ำกว่า และต้องประสานงานการปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารจะต้องสำรวจแผนการปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าจะสอดคล้องกับกลยุทธ์ทั้งหมดขององค์กรตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรและแก้ปัญหาความซ้ำซ้อน หรือข้อขัดแย้งในระหว่างระดับต่าง ๆ หรือในหน้าที่ต่าง ๆ

2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดหน้าที่ให้บุคคล ว่าใครจะมีหน้าที่ทำอะไร มีวิธีการอย่างไร ในการรายงาน ต้องรายงานผู้ใด กำหนดการรายงานต้องชัดเจน รวมไปถึงการตัดสินใจ ผู้ใดมีอำนาจให้การตัดสินใจเบื้องต้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในโครงสร้างขององค์กร ทั้งนี้ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าบุคคลใดมีความเหมาะสมในตำแหน่งใด เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. การนำ (Leading) เป็นหน้าที่งานอย่างหนึ่งในการจัดการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลต่อการจูงใจผู้ปฏิบัติตามให้ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การในหลายกรณี การปฏิบัติการที่ประสบความสำเร็จขึ้นกับทักษะของผู้บริหารซึ่งบริหารกลยุทธ์ ตลอดจนหน้าที่ในการนำประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารเพื่อให้พนักงานเข้าใจถึงกลยุทธ์และกระตุ้นให้ปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนกระบวนการปฏิบัติการ

4. การควบคุม (Controlling) เป็นขั้นตอนการวัดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติงานที่ผ่านมาจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้บริหารจะต้องมีกลยุทธ์และเทคนิคในการคอยควบคุมดูแล ฤกษ์ เพิ่มทันจิตต์ (2552) กล่าวว่า ในการบริหารงานของแต่ละองค์กร ซึ่งปัจจุบันมีการแข่งขันกันมาก การบริหารงานตาม POLC ยังเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุผลหรือสัมฤทธิ์ผล และการตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมที่จำเป็นต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว การวางแผนก็จะครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม การกำหนดทิศทางขององค์การ การกำหนดทางเลือกของการบริหารฯ

2. การจัดองค์การ (Organization) เดิมมีความหมายว่าเป็นการจัดสรรคนทั้งในแนวราบ และแนวตั้ง แต่ความหมายใหม่คือต้องสร้างองค์การให้มีลักษณะพลวัต (Building a dynamic organization) โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหาร กำหนดความรับผิดชอบระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา องค์การที่มีลักษณะเป็นพลวัตจะให้ความสำคัญกับคนมากที่สุด ผู้บริหารจะต้องสามารถดึงดูดหรือล่อใจคนเข้าสู่องค์การและรักษาคนไว้ เพื่อนำความคิด หรือทุนปัญญาไปใช้ประโยชน์

3. การนำ (Leadership) ความหมายใหม่ คือ การระดมกำลังคน (Mobilizing people) ซึ่งไม่ได้หมายถึงการวางแผนจากระดับสูง แต่การนำคือการที่ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความสามารถในการระดมกำลังคนให้สามารถใช้ความสามารถและสมองให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผู้นำจะต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดทิศทาง การสร้างแรงจูงใจ และการสื่อสารกับบุคลากร

4. การควบคุม (Control) หมายถึงการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง (Learning and changing) ในการบริหารจะประกอบด้วยกิจกรรมง่าย ๆ 2 อย่าง คือ การคิดและการทำ และมีบุคคล สำคัญสองกลุ่ม คือ ผู้คิด (Thinker) และผู้ทำ (Doer) เดิมนักวิชาการบอกว่าการบริหาร การวางแผน มีความสำคัญมากที่สุด ถูกครอบงำไปทุกกระบวนการบริหาร แต่สมัยใหม่เห็นว่า

หากปราศจากการ ควบคุมที่ดี การวางแผนการจ้ดองค์การและการนำก็จะสำเร็จไม่ได้เช่นกัน การควบคุมประกอบ ไปด้วยกิจกรรมการตรวจสอบ การตรวจงาน การประเมินผลการควบคุม เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลง การควบคุมจะลดความสูญเสียในองค์การ การ ควบคุมจะเริ่มตั้งแต่ แบ่งเป็นกระบวนการ ปัจจัยนำเข้า ควบคุมสินค้าและบริการ หรือวิธีควบคุม แบบ Balance scorecard การควบคุมพฤติกรรม การควบคุมสต็อกและการจัดส่ง

กฤษวรรธน์ โสวัชรินทร์ (2553) กล่าวว่า หน้าที่หลักในการจัดการ (POLC)ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) การกำหนดเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ
2. การจัดโครงสร้าง (Organizing) การเตรียมงาน คน และทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้ งานสำเร็จ
3. การนำ (Leading) การจูงใจการสั่งการและการมีอิทธิพลเพื่อนำผู้อื่นให้ ทำงาน อย่างให้ให้บรรลุเป้าหมาย
4. การควบคุม (Controlling) การควบคุมประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเปรียบเทียบกับ เป้าหมายและการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามความจำเป็น

Bateman and Snell (2009 อ้างอิงใน ฉัตรภา โพธิ์พุ่ม, 2557) ได้สรุปแนวการจัดการ พื้นฐาน 4 ด้าน คือ P-O-L-C ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การถ่ายทอดแผนงานและกลยุทธ์ จากการตัดสินใจ ของระดับบริหารในการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และถ่ายทอด แผน และเป้าหมายนี้ทั่วทั้งองค์การตั้งแต่ระดับผู้บริหารสูงสุด ระดับกลาง ระดับฝ่าย แผนก จนถึงระดับ ปฏิบัติการ
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดองค์การให้มีชีวิต (Dynamic Organization) ไม่หยุดนิ่ง โดยการจัดโครงสร้างองค์การ จากการกำหนดการประชุมและการประสานงาน ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรบุคคล (Human) การเงิน (Financial) โครงสร้างทางกายภาพ (Physical) และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้ การจัดองค์การนี้รวมถึงการ ดึงดูดบุคลากรให้มาทำงาน จัดสรรงาน มอบหมายงานให้กับบุคลากรหรือทีมงาน รวมถึง จัดสรรทรัพยากรให้กับทีมงาน หรือบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
3. การนำ (Leading) คือ ความสามารถของผู้บริหารในการกระตุ้น หรือส่งเสริมให้ พนักงานหรือลูกน้องให้มีประสิทธิภาพการทำงานที่อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้รวมถึงการสร้าง แรงจูงใจ การสื่อสารกับพนักงานในแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำ และสร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานสามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

4. การควบคุม (Controlling) คือหน้าที่ของผู้บริหารในการกำกับดูแลและควบคุมแผนงานว่าได้ตามผลลัพธ์ที่วางแผนไว้หรือไม่ และอาจปรับเปลี่ยนแผนได้เมื่อประเมินแล้วว่าผลงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้ผู้บริหารต้องแน่ใจแล้วว่าทรัพยากรขององค์การได้ถูกนำมาใช้ตามแผนงานแล้ว การควบคุมนี้นับเป็นกระบวนการสำคัญ หากขาดกระบวนการนี้ แผนงานจะไม่ถูกประเมินผล และองค์การไม่รู้ว่าผลงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพและความปลอดภัย

Louis (1958 อ้างอิงใน นาริรัตน์ เกื่อนคุ้ม, 2563) ที่ปรึกษาด้านการจัดการชาวอเมริกัน ได้เขียนหนังสือ Management and Organization ขึ้นในปี ค.ศ. 1958 ได้ระบุหน้าที่พื้นฐานของการจัดการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ Planning Organizing Leading และ Controlling (POLC) โดย POLC ถือว่าเป็นทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่ที่ทำให้การทำงานมีระบบระเบียบ ตลอดจนมีประสิทธิภาพ และยังคงนิยมใช้มาจนถึงปัจจุบัน หลักการจัดการ POLC ของ Louis A. Allen ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นหน้าที่แรกและสำคัญที่สุดของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ และกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น นักวางแผนเป็นผู้จัดการที่ตระหนักดีที่สุดถึงสถานะแวดล้อมที่องค์กรของตนต้องเผชิญและสามารถวิเคราะห์และคาดการณ์สถานะในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้จัดการควรเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจที่ดี การวางแผนเกี่ยวข้องกับการเลือกภารกิจและวัตถุประสงค์และการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นต้องอาศัยการตัดสินใจ เช่น การเลือกแนวทางปฏิบัติในอนาคตจากทางเลือกอื่น การวางแผนเป็นกระบวนการโดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 การเลือกเป้าหมายสำหรับองค์กร
- 1.2 การกำหนดเป้าหมายสำหรับแต่ละหน่วยงานย่อยขององค์กร
- 1.3 การจัดตั้งโปรแกรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เมื่อผู้จัดการสร้างแผนการทำงานแล้วขั้นตอนต่อไปในวงจรการจัดการ คือการจัดระเบียบบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการตามแผนการจัดงานควรคำนึงถึงทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพที่มี เพื่อเพิ่มผลตอบแทนสูงสุด โดยมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำ อาจเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการในการจัดเตรียมและแจกจ่ายงานตามแผนอำนาจและทรัพยากร ระหว่างสมาชิกขององค์กรเพื่อให้พวกเขาสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ การจัดการองค์การ เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 การสร้างโครงสร้างองค์กร กรอบขององค์กรถูกสร้างขึ้นภายในซึ่งมีการประสานความพยายามในการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงสร้างนี้

มักจะแสดง ด้วยแผนผังองค์กรซึ่งเป็นการแสดงภาพกราฟิกของสายการบังคับบัญชาภายในองค์กร

2.2 การตัดสินใจออกแบบองค์กร การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กร

2.3 การตัดสินใจออกแบบงาน มีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของงานแต่ละงาน และขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่

3. การนำ (Leading) องค์กรเมื่อเติบโตขึ้นพัฒนาโครงสร้างที่ซับซ้อนโดยมีความต้องการ การประสานงานและการควบคุมที่เพิ่มขึ้น ในการรับมือและจัดการสถานการณ์ดังกล่าวความเป็นผู้นำจำเป็นที่จะต้องชักจูงผู้คนให้ร่วมมือกันไปสู่เป้าหมายร่วมกันและสร้างสถานการณ์เพื่อการตอบสนองร่วมกัน การเป็นผู้นำเกี่ยวข้องกับการกำกับการมีอิทธิพล และการจูงใจให้พนักงานปฏิบัติงานที่จำเป็น นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับแหล่งอิทธิพลทางสังคมและทางการเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น ผู้จัดการที่มีประสิทธิผลนำ ผู้ใต้บังคับบัญชาผ่านแรงจูงใจในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างก้าวหน้า

4. การควบคุม (Controlling) ผู้จัดการทุกระดับมีส่วนร่วมในหน้าที่การจัดการในการควบคุมในระดับหนึ่ง เทคนิคการควบคุมแบบดั้งเดิมสองประการคือการตรวจสอบงบประมาณและประสิทธิภาพ การตรวจสอบเกี่ยวข้องกับการตรวจร่างกายและการยืนยันบันทึกขององค์กรและเอกสารประกอบ การตรวจสอบงบประมาณให้ข้อมูลว่าองค์กรอยู่ที่ใดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนที่ปฏิบัติตามสำหรับการวางแผน และการควบคุมทางการเงินในขณะที่การตรวจสอบประสิทธิภาพอาจพยายามพิจารณาว่าตัวเลขที่รายงาน นั้นสะท้อนถึงประสิทธิภาพที่แท้จริง การควบคุมเกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพตามเป้าหมายและแผน และช่วยแก้ไขการเบี่ยงเบนจากมาตรฐาน ตามความเป็นจริงการควบคุมช่วยอำนวยความสะดวกในการบรรลุผลตามแผนโดยการตรวจสอบให้แน่ใจว่าการปฏิบัติงานไม่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

สัญญา เคนาภูมิ (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (2553) ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือหรือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือการร่วม

กิจกรรมใด ๆ ในทุกระดับอันอาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารด้วยความสมัครใจ ความกระตือรือร้น ตั้งใจ จริงใจ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

สิริกร บุญฟู และอาบทิพย์ กาญจนวงศ์ (2556) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้ามา สนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน

นพรัตน์ ช่วงเวฬุวรรณ (2556) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาส ในลักษณะการทำงานร่วมกัน มีความต้องการร่วมกัน ทั้งทางด้าน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การร่วมกันรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนให้ดำเนินงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้

สมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน

2. ลักษณะการมีส่วนร่วม

สามารถจะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นใดบ้าง ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิด จากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประชุณสาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของ รัฐร่วมกับชุมชน

องค์กรอนามัยโลกได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริง หรือสมบูรณ์นั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (สุรินทร์ สุริยวงศ์, 2551)

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และการตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการ จัดสรร และบริหารการใช้ทรัพยากร มีการรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมการเงินและการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์จากชุมชนได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม

4. การได้รับประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการ แจกจ่าย ผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ฐานที่เท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคมหรือในรูปของวัตถุก็ได้

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ในเอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนที่มีส่วนร่วมโดยการรับรู้ข่าวสารนั้น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการ ซึ่งข่าวสาร โครงการที่จะแจ้ง ต้องเป็นสิ่งที่แจ้งก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่มีการจัดการปรึกษาหารือระหว่างผู้ดำเนินงานโครงการกับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและยังเป็นการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) คือ การที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการหรือกิจกรรม ได้มีส่วนร่วมในการใช้เวทีในการประชุมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งมีหลากหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting)

4. การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) การประชุมระดับประชาพิจารณ์เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีที่มีการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ องค์ประกอบสำคัญของการประชาพิจารณ์ ผู้ที่เข้าร่วมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องเป็นผู้ที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ชัดเจน และต้องมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการและประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่มองค์การตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

Cohen and Uphoff (1980 อ้างอิงใน วิษณุ หยกจินดา, 2557) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจ ประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญคือ ความเห็นชอบและความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

ในงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นวิธีการบริหารอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในด้านการวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญพร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคม

เครือข่ายเป็นรูปแบบหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การสร้างเครือข่ายนั้นอาจจำแนกได้ 2 แบบ คือ เครือข่ายแนวตั้งและแบบแนวนอน ขึ้นอยู่กับสถานภาพและฐานะของคนในเครือข่ายนั้น ๆ เครือข่ายแนวตั้ง คือ คนในเครือข่ายจะเรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ฝ่ายที่อยู่ในระดับสูงมีฐานะอุปถัมภ์ การแลกเปลี่ยนระหว่างชั้นมีลักษณะไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่วนเครือข่ายแบบแนวนอน สถานภาพและฐานะของคนในกลุ่มที่เข้ามาเป็นเครือข่ายนั้นมีความเสมอภาคเท่าเทียม มีลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่ต้องมีตัวกลางคอยประสานงาน (สนิท สัตโยภาส, 2551) เครือข่ายสังคมเป็นประเภทหนึ่งของเครือข่ายที่เป็นระบบทางสังคมที่เชื่อมโยงกันด้วยความสัมพันธ์ หมายถึง กลุ่มของบุคคลหรือตัวแสดงที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมี 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) กลุ่มของบุคคลหรือตัวแสดงที่มีความสัมพันธ์กัน โดย (2) แต่ละบุคคลมีกลุ่มแอตทริบิวต์ (ที่อธิบายคุณลักษณะ) (3) กลุ่มของจุดเชื่อมโยงบอกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Wasserman and Faust, 1994 อ้างอิงใน น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2558) ซึ่งมีนักวิจัยให้นิยามความหมายของ เครือข่ายทางสังคม ดังนี้

สนิท สัตโยภาส (2551) กล่าวว่า เครือข่ายสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ของบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความหลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนรวมตัวขององค์กรในชุมชนต่าง ๆ โดยมีความเท่าเทียมกัน เป็นการจัดการที่เกิดจากการเรียนรู้และความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ เป็นการรวมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรเกิดความร่วมมือและความขัดแย้งกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดความเหมาะสมในสังคม ในการเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายนั้น ควรรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับด้วยประโยชน์อย่างแรกที่จะได้ คือ แทนที่จะต้องทำงานคนเดียวหรือกลุ่มย่อย ๆ ก็ให้มาทำงานรวมกลุ่ม มาร่วมกันกำหนดประเด็นสำคัญทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค หรือระดับชาติ ซึ่งอาจจะมา

จากการประชุมเครือข่าย ประโยชน์อย่างหนึ่งก็คือ การได้รับข้อมูลใหม่ ความรู้ใหม่ ทำให้เกิดความเข้าใจ รวมทั้งความเชื่อถือซึ่งกันและกันมากขึ้น

เสรี พงศ์พิศ (2551) กล่าวว่า เครือข่ายทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มองค์กรโดยสมัครใจ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน โดยสมาชิกยังคงมีอิสระ

Marin and Wellman (2011 อ้างอิงใน รุจเรขา วิทยาอุทมิกุล, 2557) กล่าวว่า เครือข่ายทางสังคม จึงเป็นการรวมตัวของกลุ่มของสมาชิกของเครือข่ายที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน โดยมีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความเป็นเพื่อน ญาติพี่น้อง ผู้ร่วมงาน การพูดคุย การให้คำแนะนำ การให้ความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารผ่านอีเมลและสื่อสังคมออนไลน์การให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้แต่งร่วม และการอ้างอิงผลงานวิจัย

ฐากร ชัยสถาพร (2561) กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายทางสังคม หมายถึง บุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใดที่มีความสัมพันธ์ร่วมกัน กระทำการทำความตกลงเป็น องค์กรเครือข่าย โดยเชื่อมโยงคนที่มีความสนใจร่วมกัน พบปะสังสรรค์และพัฒนาไปสู่การลงมือร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรม หรือการผลิตระหว่างองค์กร สมาชิกที่มีจุดประสงค์เดียวกัน

ฐานรินทร์ หาญเกียรติวงศ์, รุจิกาญจน์ สานนท์ และนิติพัฒน์ กิตติรักษกุล (2564) กล่าวว่า เครือข่ายทางสังคมเป็นสิ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบุคคล ให้มีการร่วมมือกัน เรียนรู้ แลกเปลี่ยน ซึ่งกันและกัน โดยมีองค์ประกอบหลัก คือ ทรัพยากรที่สมาชิกครอบครอง ได้แก่ ข่าวสาร ความรู้ เครื่องมือ เงิน อิทธิพล หรือจำนวนบุคคลที่เชื่อมโยงกัน

ผู้วิจัยจึงสรุป เครือข่ายทางสังคมได้ว่า เครือข่ายทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ของบุคคล องค์กร หรือหน่วยงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะที่มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ รวมตัวขององค์กรในชุมชนต่างๆ เป็นการจัดการที่เกิดจากการเรียนรู้และความร่วมมือระหว่าง องค์กรต่าง ๆ เป็นการรวมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดความเหมาะสมในสังคม

1. องค์ประกอบของเครือข่ายสังคม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 อ้างอิงใน วนิดา ก่องคำ, 2554) กล่าวว่า องค์ประกอบของเครือข่ายสังคมมี 7 ประการ ดังนี้

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน หมายถึง สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่ายเดียวกัน มีความรู้สึกการรับรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้สมาชิกเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง การมองเห็นจุดมุ่งหมาย ในอนาคตร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมีเป้าหมาย ที่จะดำเนินไปด้วยกัน จะช่วยให้ขบวนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายมีพลัง เกิดเอกภาพ และช่วยบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองที่แตกต่างกันไป
3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกแต่ละคนมาร่วมกันเพื่อประสานผลประโยชน์และความต้องการซึ่งผลประโยชน์ และความต้องการดังกล่าวไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ ดังนั้น จึงมีการรวมตัวกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมกันที่มากเพียงพอจะดึงดูดให้รวมกันเป็นเครือข่าย
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรับรู้ร่วมความคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างแข็งขัน ดังนั้น สมาชิกในเครือข่ายควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะของความเท่าเทียมกัน และในฐานะหุ้นส่วนของเครือข่าย และควรสานต่อความสัมพันธ์ ในแนวราบ
5. กระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน หมายถึง การที่สมาชิกในเครือข่ายต่างต้องการเสริมสร้างกระบวนการทำงานของกันและกัน โดยที่ใช้จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยเหลืออีกฝ่ายหนึ่งที่มีจุดอ่อน ซึ่งจะทำให้เกิดการประสานผลประโยชน์ร่วมกัน การเสริมสร้างต่อกันนั้นเกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่าย ซึ่งมีผลดีมากกว่าการไม่รวมเป็นเครือข่าย
6. การพึ่งพิงร่วมกัน เป็นการเติมเต็มในส่วนที่ขาดของแต่ละฝ่าย เนื่องจากทุกฝ่ายต่างมีข้อจำกัดในกระบวนการทำงานและมีความรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย
7. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน คือการที่สมาชิกในเครือข่ายมีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและผลการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกันนั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย

2. ปัจจัยสำคัญในการสร้างและบริหารเครือข่าย

- ปัจจัยสำคัญในการสร้างและบริหารเครือข่าย ประกอบด้วย 1) ผู้นำของเครือข่าย 2) ระบบการติดต่อสื่อสาร และการมีกิจกรรมร่วมกัน 3) การจัดระบบสารสนเทศ 4) ทรัพยากร

สนับสนุนอย่างเพียงพอ และ 5) ระบบการเรียนรู้ร่วมกัน (กุลทัต หงษ์ชยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป.) ดังรายละเอียด

1. ผู้นำของเครือข่าย ในจำนวนสมาชิกของเครือข่ายบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการกำหนด ความสำเร็จหรือล้มเหลวของเครือข่าย คือ ผู้นำของเครือข่าย ดังนั้นการกำหนดตัวผู้นำเครือข่ายที่มีภาวะผู้นำเข้มแข็งสามารถระดมความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งมีความรู้และประสบการณ์ร่วมกับเครือข่าย มีความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของกลุ่มมีบาร์มีเป็นที่ยอมรับเชื่อถือของสมาชิก และที่สำคัญคือสามารถบริหารจัดการกลุ่มได้ ทั้งนี้ผู้นำกลุ่มหรือเครือข่ายอาจมีใช้บุคคลเพียงคนเดียว แต่เป็นคณะผู้นำ (collective) ที่ประกอบไปด้วยบุคคลหลากหลายในท้องถิ่นเข้ามาช่วยกัน เครือข่ายจะขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพคณะผู้นำทำงานประสานกันอย่างแนบสนิท แต่ถ้าคณะผู้นำแตกแยกก็จะส่งผลทำให้เครือข่าย อ่อนกำลังลง ไม่สามารถขับเคลื่อนไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ได้

2. ระบบการติดต่อ สื่อสาร และการมีกิจกรรมร่วมกัน การติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างสมาชิก เป็นช่องทางที่สร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่ายซึ่งต้องอาศัยผู้ประสานการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร การมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ผู้ประสานเมื่อเครือข่ายขยายตัวอย่างกว้างขวาง มีกิจกรรมโครงการที่ทำอย่างต่อเนื่องร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ อาจต้องมีผู้ประสานซึ่งเป็นตัวบุคคล กลุ่ม องค์กรทำหน้าที่ประสานงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วย ธุรการในการจัดการงานประจำในลักษณะเช่นนี้ของเครือข่าย ผู้ประสานเป็นผู้เชื่อมโยงและเอื้ออำนวยให้เกิด กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาไปด้วยกันเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้สร้างเสริมให้เกิดความเป็นเครือข่ายต่อกัน กระบวนการสื่อสารเป็นกลไกที่เชื่อมสมาชิกของเครือข่ายเข้าหากัน ช่วยสร้างความเข้าใจในภารกิจของเครือข่ายให้กับสมาชิก ช่วยแพร่กระจายความรู้หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยกระดับความตระหนักในปัญหาของสมาชิก การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร กระบวนการสื่อสารที่ทันสมัยผ่าน อินเทอร์เน็ตทั้ง ทางเพสบุ๊ค ไลน์ ชุม หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่พัฒนาขึ้น ช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกเป็นไปได้อย่างสะดวกสบาย รวดเร็ว สม่ำเสมอ และทั่วถึงทั้งในช่วงเวลาปกติ และช่วงที่มีภาวะวิกฤติ แบบแผนการมีกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอให้สมาชิกของเครือข่ายได้กระทำร่วมกันเป็นกลไกสำคัญที่จะดึงสมาชิกของเครือข่ายให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สร้างความมั่นใจในการคงอยู่ ของเครือข่ายให้กับสมาชิกเครือข่าย การดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องที่สร้างความยั่งยืนของเครือข่ายควรถูกพัฒนาจนกลายเป็นแบบแผน (pattern) ของการกระทำที่สมาชิกเครือข่ายยอมรับโดยทั่วกัน มีการกำหนดโครงสร้างของกิจกรรมที่น่าสนใจและสามารถตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มสมาชิกย่อย กิจกรรม

มีความหลากหลายเพียงพอที่จะดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วมได้ตามความสมัครใจ มีการกำหนด ตารางกิจกรรมไว้ชัดเจนทั้งในแง่ของเวลา ความถี่ และกิจกรรมเหล่านี้ยังคงอยู่ในทิศทางที่จะ สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของเครือข่าย กิจกรรมอาจจัดในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การ วางแผนงานร่วมกับการพบปะเพื่อประเมินผลร่วมกันทุกเดือน หรือจัดในรูปแบบที่ไม่เป็น ทางการ

3. การจัดระบบสารสนเทศ ในการจัดการเครือข่ายควรมีหน่วยงานที่เป็นแกนกลาง ทำหน้าที่จัดระบบฐานข้อมูล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลระบบสารสนเทศต้องใช้งานได้ง่ายทุกคน เข้าถึงได้ง่าย และเผยแพร่ให้กระจายออกไปอย่างกว้างขวางเครือข่ายฐานข้อมูลที่ดีจะช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนและ เรียนรู้ซึ่งกันและกันต่อยอดทางปัญญาระหว่างเครือข่าย ช่วยลดความสูญเสียสิ้นเปลืองทรัพยากรและเวลาจากการทำงานซ้ำซ้อนและการลองผิดลอง ถูก

4. ทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอเงินทุนในการดำเนินงาน เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการดำเนินงานที่มีความยั่งยืนของเครือข่าย เครือข่ายต้องมียงบประมาณเพื่อใช้สำหรับ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และช่วยให้คนเข้ามามีส่วนร่วม งบประมาณที่ นำมาใช้ต้องเป็นจำนวนไม่มากและต้องระมัดระวัง รวมทั้งไวต่อผลกระทบของเงินต่อการ ดำเนินงาน โดยเฉพาะกับกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่ยังไม่เป็นทางการ หากได้รับการสนับสนุนจะต้องมี ระบบตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างรัดกุมและมีการรายงานผลเป็นระยะ

5. ระบบการเรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายจะแข็งแกร่งก้าวหน้าไปได้ขึ้นอยู่กับความ สามารถของสมาชิกของเครือข่าย การสร้างองค์ความรู้เฉพาะของกลุ่มเป็นสิ่งจำเป็นเพราะแต่ละ กลุ่มอยู่ในบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน การทำให้เครือข่ายแข็งแกร่ง จึงต้องอาศัยระบบการ พัฒนาสมาชิกของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (interactive action learning) การเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติทั้งการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ร่วมกัน จะช่วยให้เกิด องค์ความรู้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริง ดังนั้น การจัดระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะช่วยสร้างและสะสมองค์ความรู้ที่สามารถนำมาปรับใช้ และเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา

แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ

ปิยากร หวังมหาพร (2555) ให้ความเห็นว่า การมีความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ กล่าวคือ กระบวนการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ เนื่องจากโรงเรียนผู้สูงอายุไม่สามารถดำเนินงานเพียงลำพังได้แต่ต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานร่วมกันระหว่างองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้คือ การบริหารจัดการภายในโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานที่กำหนด

วรนาถ พรหมศวร และศุภรนิช วสุกาญจนเวช (2559) ให้ความเห็นว่า โรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ประสบความสำเร็จต้องมีการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างเป็นรูปธรรม มีกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีองค์กรที่ได้รับความน่าเชื่อถือเข้าร่วม

กรมกิจการผู้สูงอายุ (2560) ได้อธิบายถึง ปัจจัยแห่งความสำเร็จว่า เป็นการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จจะประกอบด้วย

1. การมีผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ มีผู้นำที่ทุ่มเท เสียสละ และมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียนผู้สูงอายุ
2. การมีเป้าหมายชัดเจนและมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง คือ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเป็นการกำหนดทิศทางการทำงานที่สร้างความเข้าใจร่วมกันของคณะกรรมการหรือ แกนนำของโรงเรียนผู้สูงอายุ
3. การมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของใน โรงเรียนผู้สูงอายุร่วมกัน
4. การมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง คือ การสร้างเครือข่ายทางสังคมภายในกลุ่มหรือ ในสมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยกัน และการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน องค์กรภายนอกอื่น ๆ ที่เข้มแข็งเพื่อเป็นการประสานพลังในการทำงานร่วมกัน
5. การมีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง คือ การทบทวนตนเอง และการสรุปผลการทำงานเป็นระยะ เรียนรู้จุดแข็ง จุดอ่อน สิ่งที่ต้องปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น และนำมาพัฒนากระบวนการทำงานของโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง
6. การมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนุนเสริม คือ การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการผลักดันให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดขึ้น และสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น

จุฑาลักษณ์ แสนโท และคณะ (2560) ให้ความเห็นว่า การทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ ต้องมีการวางแผนในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการวางแผนนั้นจะต้องครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิต และการเสริมสร้างรายได้

มิ่งขวัญ คงเจริญ และกัมปนาท บริบูรณ์ (2562) ได้กล่าวถึง ปัจจัยเงื่อนไขของการประสบความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การมีผู้นำหรือคณะกรรมการที่มีศักยภาพ เสียสละ มุ่งมั่น และมีความน่าเชื่อถือ มีการวางแผนการดำเนินงานและงบประมาณที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่ครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุ ในทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิต และการเสริมสร้างรายได้ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม สุขภาพ และการเดินทางมาโรงเรียน ของผู้สูงอายุอีกด้วย

2. ปัจจัยภายนอก คือ การได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและองค์กรอื่น ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากโรงเรียนผู้สูงอายุไม่สามารถดำเนินงานเพียงลำพังได้นอกจากนี้ปัจจัยเงื่อนไข ของการประสบความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ กระบวนการสร้างความร่วมมือ การมีส่วนร่วม และการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยนี้ส่งผลให้ปัจจัยภายในและภายนอก มีการประสานความร่วมมือร่วมกันเป็นอย่างดีทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุบรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ กระบวนการที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และปัจจัยภายนอก คือ การมีส่วนร่วมและการมีเครือข่ายสนับสนุน ประสานความร่วมมือกัน ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้นทั้งด้านจิตใจด้านร่างกาย ด้านสังคม สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัยและด้านเศรษฐกิจ สามารถสร้างงานสร้างรายช่วยเหลือตนเองได้

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จาก การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมจะเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุสนใจ และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยผู้มีความรู้ที่เป็นวิทยากรจิตอาสาหรือบุคคลที่มา จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนผู้สูงอายุยังเป็นพื้นที่ที่ให้นักเรียนผู้สูงอายุได้แสดงออก สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ที่มาถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนมี ให้แก่บุคคลรุ่นลูกรุ่นหลาน ต่อไปและมีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม โดยทุกภาคส่วน “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้าง” และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข เกิดทักษะในการดูแลตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และผู้ให้อยากให้ผู้รับมีความสุข และผู้รับเต็มใจรับอย่างมีความสุข โดยมีกิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น ธนาคารบุญ กลุ่มอาชีพ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมออกกำลังกาย ดั่งสโลแกน “พิตร่างกาย สมองดี ไม่มีแก่” เป็นต้น

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560 ณ วัดร่องคือ ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมเกิดขึ้น จากความร่วมมือของคณะสงฆ์ตำบลแม่ปืมร่วมกับเทศบาลตำบลแม่ปืม ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมถือเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งแรกในตำบลแม่ปืม ปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทุกวันอังคาร ณ สวนธรรมอยู่ในบุญวัดร่องคือ ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยมีท่านพระครูประยุตศุกการ เจ้าอาวาสวัดร่องคือเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม (กนกวรรณ ใจเที่ยง และณรงค์ช ฆางาม, 2561)

1. วัตถุประสงค์ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

- 1.1 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ
- 1.2 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง การดูแล ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ
- 1.3 เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
- 1.4 เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

1.5 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ คุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับ

1.6 เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงสืบทอดต่อไป

1.7 เพื่อส่งเสริมศักยภาพสายใยชุมชนตามแนวทางวิถีพุทธ

2. ประกาศจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

เทศบาลตำบลแม่ปืมร่วมกับคณะสงฆ์ตำบลแม่ปืม ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน ได้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกอบกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545–2564) และพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ตามประกาศเทศบาลตำบลแม่ปืม ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560 โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย

1. สถานศึกษาที่ชื่อว่า “โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม”

2. ที่ตั้ง ณ วัดร่อง คือ ตำบลแม่ปืม หมู่ที่ 1 บ้านร่องคือ ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

3. การจัดการศึกษาแบบส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาการพัฒนาทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และต้องการให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เกิดแนวคิดที่ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และพลังของผู้สูงอายุ โดยการสร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย (กนกวรรณ ใจเที่ยง และณรงค์ชู ชาวงาม, 2561)

3. คณะกรรมการบริหารจัดการการเรียนการสอน

การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมขึ้นในครั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ ถูกต้องตามแนวทางการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เพื่อทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและแสวงหาแหล่งทรัพยากรเพื่อส่งเสริมด้านการเรียนการสอน สนับสนุนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ส่งเสริมกระตุ้นและผลักดันให้การขับเคลื่อนของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมดำเนินการตามวัตถุประสงค์ สนับสนุนเป็นวิทยากรในการเรียนการสอน และเรื่องอื่น ๆ ตามที่โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

ขอคำแนะนำหรือขอความคิดเห็น ประกอบด้วย คณะที่ปรึกษา จำนวน 66 คน คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 14 คน

4. โครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

การขับเคลื่อนการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีองค์ประกอบ ดังนี้

4.1 ที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

การตั้งที่ปรึกษาของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เป็นกลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินงานของโรงเรียน “ใบเบิกทาง” ให้แก่การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ซึ่งมีผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในการทำงาน และถือเป็นการสร้างพันธมิตรในการทำงานชั้นเยี่ยมที่ปรึกษาของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมแต่งตั้งทั้งจากบุคคล และจากหน่วยงานในหลาย ๆ ด้านทั้งฝ่ายสงฆ์ ฝ่ายฆราวาส เช่น ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการหรือข้าราชการเกษียณ เป็นต้น

4.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

เป็นส่วนสำคัญมากและถือเป็น “หัวใจ” ของการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม และมีบทบาทสำคัญในการประสานงานและรังสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

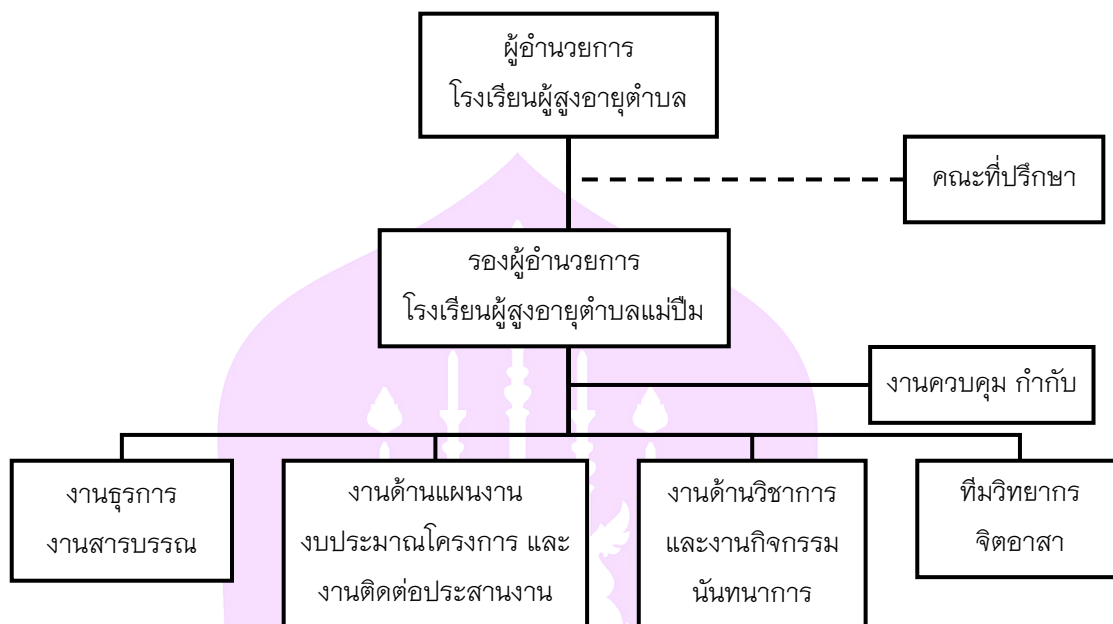
4.3 คณะกรรมการและแกนนำร่วมขับเคลื่อน

คณะกรรมการและแกนนำร่วมขับเคลื่อน ถือเป็นอีกหนึ่งเงื่อนไขของความสำเร็จ เพราะคณะกรรมการและแกนนำร่วมขับเคลื่อนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

4.4 ทีมวิทยากรจิตอาสา

ทีมวิทยากรจิตอาสา เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นประการหนึ่งของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เพราะใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีเป็นตัวตั้งขับเคลื่อน ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น วิทยากรจากสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกัน ข้าราชการบำนาญ พระสงฆ์ รวมถึงการขอความอนุเคราะห์วิทยากรจิตอาสาจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในลักษณะเครือข่ายทางสังคม เช่น กศน. ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร รพ.สต. โรงพยาบาล สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

4.5 ทีมเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

ภาพ 1 โครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

คำขวัญของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมประโยชน์ที่ได้รับ

“สุขภาพดี มีคุณธรรม นำความสุข”

วิสัยทัศน์ (Vision)

“สุขภาพดี มีรายได้ ใจสู้ รู้หน้าที่ ชีวิตมีความสุข”

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ
2. เสริมสร้างการพัฒนาตนเอง การดูแล ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิ์ผู้สูงอายุ
3. เสริมสร้างสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
4. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม
5. เสริมสร้างศักยภาพ คุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับ
6. ส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และทำนุบำรุงศาสนาให้ดำรงสืบทอด

ต่อไป

7. พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้มีความรู้ทักษะการเรียนรู้ และการฝึกอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

8. ส่งเสริมศักยภาพสายใยของชุมชนตามแนวทางวิถีพุทธ

5. หลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การจัดและวางแผนกระบวนการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ได้มีการวางแผนและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อความศรัทธา และสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสนองความต้องการของผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงวิชาการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดเวลาการเข้าเรียน การแบ่งกลุ่มนักเรียนตามสมรรถนะของผู้เรียนอย่างบูรณาการ โดยทางโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมได้จำแนกและแยกเนื้อหาของหลักสูตรเพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 ชั้นปี (กนกวรรณ ใจเที่ยง และนงคันทุช ขาวงาม, 2561)

1. รูปแบบการจัดการศึกษา

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมมีการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ชั้นปี

1.1 ปีที่ 1 หลักสูตรขั้นต้น (BASIC)

เน้นการเรียนการสอนในระดับพื้นฐานทั่วไป เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการดูแลสุขภาพอนามัย ตลอดจนการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “สุขภาพดี”

1.2 ปีที่ 2 หลักสูตรชั้นกลาง (INTERMEDIATE)

เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ศึกษาเชิงลึก ประกอบการฝึกปฏิบัติด้านทักษะการประกอบอาชีพ มุ่งสู่เป้าหมาย “สุขภาพดี มีรายได้”

1.3 ปีที่ 3 หลักสูตรขั้นสูง (ADVANCE)

เป็นการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ มีการศึกษาดูงาน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รู้จักการประมวลความรู้ และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “สุขภาพดี มีรายได้ ใจสู้ รู้หน้าที่”

2. กำหนดการเรียนการสอน

จัดการเรียนการสอนทุกวันอังคาร โดยจัดการเรียนการสอนเป็น 2 ช่วงเวลา

2.1 ภาคเช้า ภาควิชาการเรียน 2 รายวิชา

2.1.1 วิชาพระพุทธศาสนา

2.1.2 วิชาสังคมและวัฒนธรรม

2.2 ภาคบ่าย การศึกษาตามอัธยาศัยแบ่งกลุ่มตามความสนใจ เลือก 1 กิจกรรม และกิจกรรมนันทนาการ

2.2.1 การทอดผ้า

2.2.2 การถักเชือกสายสิญจน์สร้อยข้อมือ

2.2.3 การจักสาน

3. การประเมินผล

3.1 การเข้าชั้นเรียน

3.2 การสอบในชั้นเรียน

3.3 การร่วมกิจกรรมตามอัธยาศัย

3.4 การร่วมกิจกรรมพิเศษ

งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง“ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

จุฑาทพร คำมณี (2558) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุประสบความสำเร็จสู่การเป็นชมรมที่เข้มแข็ง ผลการศึกษาพบว่า ชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง จากการบริหารดำเนินงานในแต่ละด้านอย่างแท้จริง และได้ผลออกมาอยู่ในระดับที่ดี ชมรมมีการบริหารจัดการงาน ไว้ 7 ประเด็นสำคัญ เรื่องการประชุมคณะกรรมการบริหาร การกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ชัดเจน การบริหารงานด้านข้อบังคับและประกาศใช้เป็นลายลักษณ์อักษร จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร คณะกรรมการผ่านการคัดเลือกและมีการกำหนดหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนเรื่องแผนภูมิโครงสร้างของคณะกรรมการแสดงให้เห็นในที่ชัดเจน และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและรายงานต่อคณะกรรมการน้อยกว่าในด้านอื่น ๆ ปัจจัยความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าด้านผู้นำชมรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยในอีก 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชมรม ด้านกระบวนการดำเนินงานตามระเบียบข้อบังคับ และด้านความสารถในการประสานงานกับเครือข่าย อยู่ในระดับมาก ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเช่นกัน

นฤชา โฆษาศิวิไลซ์, เสาวภา สุขประเสริฐ และสุวารีย์ ศรีบุญณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคม

เชิงบูรณาการที่เหมาะสม ประกอบด้วย 1) ศักยภาพในการขับเคลื่อนเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการ การต้องใช้พลังความร่วมมือที่มีอยู่ในระดับกลุ่ม ระดับเครือข่ายและระดับเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการ 2) ภาวะผู้นำ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อน เครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการทั้ง 3 ระดับ 3) การประสานงาน เป็นหัวใจสำคัญของการผสมผสานการขับเคลื่อน เครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการ 4) ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม เครือข่าย เครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการ และ 6) การจัดการความรู้เป็นการพัฒนาเครือข่ายให้ดำรงอยู่ต่อไป

สิริวัลลี พุกษาอุดมชัย (2559) ได้ศึกษา ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก จังหวัดนครปฐม ซึ่งพบว่า การดำเนินงานของชมรมฯ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก 1) การวางแผนกิจกรรมโดยจัดประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน 2) การจัดโครงสร้างหน่วยงานที่อย่างชัดเจน 3) การจัดบุคลากรมีจำนวนที่เหมาะสม 4) การอำนวยความสะดวก มีการสั่งการและประสานงานไปยังฝ่ายต่าง ๆ 5) การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก 6) การรายงานผลการปฏิบัติงานทางวาจาเป็นประจำทุกเดือน 7) ด้านงบประมาณทั้งจากอบต.และจากภายในชมรมฯเอง ด้านความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก มาจาก 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านผู้นำชมรม มีภาวะความเป็นผู้นำ 2) ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง 3) ด้านความสามารถในการประสานงานกับภาคี โดยร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคท้องถิ่นและภาคสังคม 4) การดำเนินงานตามข้อบังคับ

เกตแก้ว ตาสาโรจน์ (2560) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหม่มม่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ นำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้นและส่งเสริมสนับสนุนชุมชนภาคีเครือข่ายในการดูแลผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลหม่มม่น ในแต่ละด้านโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมเท่ากัน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นและชี้แจงปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน 2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อบังคับและ หลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหม่มม่น 3) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน ปรับปรุง แก้ไข ปัญหา เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ และ 5) การมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน

ตามแผนที่วางไว้ จัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ติดตามและประเมินผลอยู่เสมอ หากพบปัญหา การดำเนินการก็จะนำไปปรับปรุง

เสาวลักษณ์ มณีทิพย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียน ผู้สูงอายุตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า สภาพการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียน ผู้สูงอายุตำบลแม่กา ได้แก่

1. ปัจจัยด้านองค์กร ประกอบด้วย

- 1.1 ภาวะผู้นำ
- 1.2 การมีส่วนร่วม
- 1.3 การจูงใจ
- 1.4 การทำงานเป็นทีม
- 1.5 การสื่อสารในองค์กร

2. ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย

- 2.1 การสนับสนุนจากภาครัฐ
- 2.2 การสนับสนุนจากภาคเอกชน

รูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) การมีส่วนร่วม 3) การจูงใจ 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) ความผูกพันและการยอมรับ ข้อเสนอแนะในการศึกษา คือ ควรบรรจุโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุเข้าไปในแผนพัฒนาของ เทศบาลตำบลแม่กาเพื่อกระตุ้นให้ภาคประชาชนเห็นคุณค่าของการมีโรงเรียนผู้สูงอายุ

สวรรณยา ธรรมอภิพล, นันทิชา อ่อนละมัย และจรรยาพร ต้นเจริญ (2561) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่แค จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัย ความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่แค ประกอบด้วย 11 ปัจจัย คือ 1) การมีโครงสร้าง องค์กรที่ชัดเจน 2) มีการนำกลยุทธ์พื้นฐานมาใช้ 3) ระบบการดำเนินงานไม่ซับซ้อน 4) รูปแบบการบริหารประธานเปรียบเสมือนผู้ปกครอง 5) เจ้าหน้าที่แบ่งฝ่ายงานที่ชัดเจนและ เหมาะสม 6) การเสริมสร้างทักษะการทำงานอย่างสม่ำเสมอ 7) คำนึงมาร่วมสร้างศรัทธากับ ตนเองและองค์กรภายนอก 8) การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย 9) ประสานงานร่วมมือกันทั้ง องค์กรภายในและภายนอก 6 หน่วยงาน 10) การรายงานผลการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ 11) งบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหาด สำหรับปัญหาและอุปสรรคใน การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่แค คือ 1) งบประมาณไม่เพียงพอ 2) การมีส่วนร่วม ข้อจำกัดในเวลาของสมาชิกที่ไม่ตรงกัน

กลอยใจ พุฒนาถ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กลไกในการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายศูนย์การศึกษาานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลางของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ร่วมกัน ด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ และด้านการสื่อสาร โดยปัจจัยด้านผู้นำส่งผลบวกต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสูงสุด ส่วนปัจจัยด้านการสื่อสาร ส่งผลบวกต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายต่ำสุด ความสัมพันธ์ของปัจจัย ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ร่วมกัน ด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ และด้านการสื่อสารกับความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อยู่ในระดับสูง

ขวัญสุดา เชิดชูงาม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ในสังกัดของกรุงเทพมหานครและสถาบันการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยนี้พบว่าโรงเรียนทั้งสองสังกัดมีปัจจัยความสำเร็จ ในการดำเนินงานที่มีความคล้ายกัน ตามโรงเรียนผู้สูงอายุโดยกรมกิจการผู้สูงอายุทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการ มีผู้นำ การเปลี่ยนแปลงที่ทุ่ทุ้ง มีเป้าหมายชัดเจนและการมีส่วนร่วมกันภายในองค์กรหรือชุมชน โดยปัจจัยที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง และการมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนุนเสริมในการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ของการดำเนินงาน รร.สังกัดกรุงเทพฯ มีปัจจัยด้านการมีเครือข่ายทางสังคมมากกว่าในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและสำหรับ รร.สังกัดสถาบันการศึกษาได้รับการสนับสนุนปัจจัยด้านงบประมาณมากกว่า รร.สังกัดกรุงเทพฯ ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ การบริหารงานของโรงเรียนและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดกรุงเทพฯ คือ การจัดทำนโยบายสนับสนุนโรงเรียนผู้สูงอายุและการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนผู้สูงอายุสังกัดกรุงเทพฯ ผู้กำหนดนโยบายควรศึกษาด้านการบริหารงานของ โรงเรียนผู้สูงอายุ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านโภชนาการ และการออกกำลังกายของผู้สูงอายุแต่ละชุมชน ในจังหวัดกรุงเทพฯ ต่อไป

ณรงค์ ปัดแก้ว (2563) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบและกระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า 1.กระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง ประกอบไปด้วย ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน การจัดทำโครงการ ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านบุคลากร มีภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาล วางแผนในการ

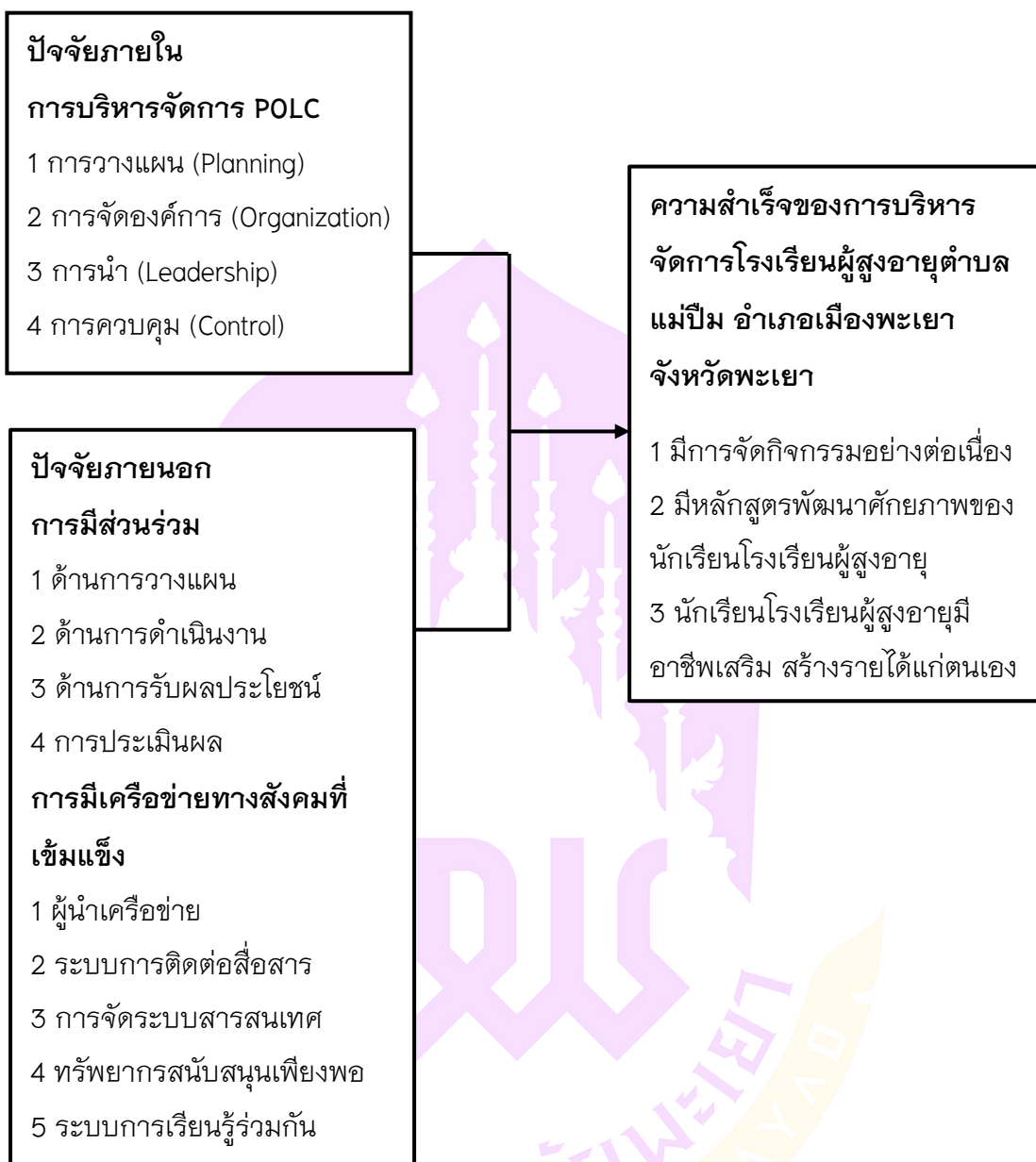
เรียนของผู้สูงอายุ มีการกำหนด การจัดเตรียมอุปกรณ์ ด้านความพร้อมในการปฏิบัติงาน ความรู้ ข้อบังคับของโรงเรียน

ศักดา ปัตตูลี, ณ์ฐพงษ์ วรวงศ์ และวรฉัตร วรวิรรณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดโครงสร้างองค์กรทางการบริหารและการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการจัดบุคลากร ครูจิตอาสา ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม มีการอำนวยความสะดวกให้มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่พร้อมต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีการประสานงานที่ดี มีการรายงานผลการปฏิบัติงานทางวาจาและแบบลายลักษณ์อักษร และมีการสรุปผลการดำเนินงานทางสื่อสังคมออนไลน์ การงบประมาณมีการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ

สุวิมล ห่วงเกษม, ธนิศ คุณเมธิกุล และธีรศักดิ์ อินทรมาตย์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต: กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งเปิดโอกาสให้มามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดปัญหาความต้องการที่แท้จริง การดำเนินงาน และการเสนอแนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวคิด เอกสารการวิจัย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมแล้ว จึงได้นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ POLC ของ Louis (1958 อ้างอิงใน นาริรัตน์ เกื้อนคุ้ม, 2563) และปัจจัยเงื่อนไขของการประสบความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ของมิ่งขวัญ คงเจริญ และกัมปนาท บริบูรณ์ (2562) ได้กล่าวถึง ปัจจัยภายใน คือ สิ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และปัจจัยภายนอก คือ การมีส่วนร่วมและการมีเครือข่ายสนับสนุน ประสานความร่วมมือกัน มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุและศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ซึ่งสามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 4 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม และเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง จากจำนวน 14 คน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ	จำนวน 1	คน
1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ	จำนวน 1	คน
1.3 หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่ปืม	จำนวน 1	คน
1.4 นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ ฯ	จำนวน 1	คน

2. คณะที่ปรึกษา จำนวน 12 คน โดยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็น ตัวแทนหน่วยงานผู้นำชุมชน และเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง จากจำนวนทั้งหมด 66 คน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 นายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม	จำนวน 1	คน

- 2.2 ผู้อำนวยการสถานีนอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ แม่ปืม จำนวน 1 คน
 2.3 กำนันผู้ใหญ่บ้านและประธานผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปืม จำนวน 10 คน
 รวมจำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลและคำตอบที่เป็นจริง ครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กำหนด โดยการกำหนดประเด็นคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ โดยเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ชุดคำถามจำนวน 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สัมภาษณ์คณะกรรมการ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ได้แก่ การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ(Organizing) การนำ(Leading) และการติดตาม (Controlling)

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

ชุดที่ 2 สัมภาษณ์คณะที่ปรึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการมีเครือข่ายทางสังคม

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์ในการเลือก จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน เทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และนักพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องโดยการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถาม

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจกับข้อคำถาม

คะแนน -1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการ พิจารณาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ในทุกข้อคำถาม เมื่อวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่า IOC = 0.67–1.0 (ภาคผนวก ข)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำโครงร่างที่ผ่านการอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยพะเยา และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ แล้ว จึงดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หนังสือ คู่มือการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและข้อมูลด้านวิชาการต่าง ๆ สื่อสิ่งพิมพ์รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ ทางเว็บไซต์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอ้างอิงในการทำวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับกลุ่ม (Semi-structured Interview) เก็บข้อมูลแบบเจาะจงจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือส่งจากคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยการเข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.2 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้ประเด็นคำถามตามที่กำหนดไว้ ผู้สัมภาษณ์จะเริ่ม จากการแนะนำตนเอง แนะนำวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะเริ่มสนทนาจากคำถามที่กำหนดไว้ พร้อมบันทึก คำตอบทั้งหมดลงในแบบสัมภาษณ์ และขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำการบันทึกเสียงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ หลีกเลี่ยงคำถามที่ไม่เหมาะสมหรือ คำถามที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง จากนั้นจะ

สัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดที่จะนำไปสู่ประเด็นการศึกษาและให้อิสระกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในการตอบคำถามมากที่สุด

4. รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ มาถอดเสียง และบันทึกเป็นข้อความ โดยนำข้อความจากการสัมภาษณ์ มาจำแนกที่เป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์เพื่อให้ได้ภาพรวมภายใต้กรอบแนวคิดสรุปผลการศึกษา และนำเสนอ ผลการศึกษาโดยการพรรณนาความ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา งานวิจัยนี้เป็นรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมเป็นจำนวน 16 คน แบ่งเป็น คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 4 คน และ คณะที่ปรึกษา จำนวน 12 คน ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. ปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดด้านการบริหารจัดการ (POLC) ของ Louis A. Allen (1958 อ้างใน นาริรัตน์ เกื้อนคุ้ม, 2563) ที่เป็นเป็นการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ 4 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organization) การนำ (Leadership) และการควบคุม (Control) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 4 คน อธิบายได้ดังนี้

1. การวางแผน

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำให้ทราบว่าโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุที่ชัดเจน เพื่อต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งในกระบวนการวางแผนของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนเตรียมการ 2) การ

วิเคราะห์ข้อมูล 3) กำหนดแผน 4) ดำเนินการตามแผน 5) การวัดและประเมินผล เมื่อผู้บริหารตัดสินใจจะนำนโยบายเกี่ยวกับเรื่องผู้สูงอายุมาปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุนั้น จึงเกิดกระบวนการวางแผนตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนเตรียมการ โดยมีการหาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ จากคู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ และค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ดำเนินจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานที่ให้ข้อมูลสำคัญ ในการดำเนินการจัดตั้ง คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โดยได้แนะนำขั้นตอนการทำงาน และแนะนำหน่วยงานที่ได้จัดตั้งสำเร็จ เพื่อให้เห็นรูปแบบที่ชัดเจนมากขึ้น มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนซึ่งงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผู้สูงอายุจะเป็นความรับผิดชอบของงานพัฒนาชุมชน แต่เนื่องจากเกี่ยวกับการศึกษาด้วย จึงได้มอบหมายให้งานการศึกษาและวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของขั้นตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมมาซึ่งการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้มีความพยายามจัดตั้งและดำเนินโครงการมาแล้ว แต่ในครั้งนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ สำหรับครั้งนี้จึงมีการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาและอุปสรรค (SWOT) จุดแข็ง คือ มีบุคลากรในพื้นที่มากความสามารถ มีจิตอาสา จุดอ่อน คือ มีพื้นที่กว้าง การปกครองแบ่งเป็น 18 หมู่บ้าน การจะรวมตัวกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งต้องพึ่งพาภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำชุมชน ชาวบ้านจึงจะให้ความร่วมมือ โอกาส คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีหน่วยงานสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาด้านผู้สูงอายุ ปัญหาและอุปสรรค คือ เรื่องของสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ และภาวะผู้สูงอายุติดบ้าน เมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้จัดการวางแผนให้เหมาะสมกับการพัฒนาต่อไป

1.3 การกำหนดแผน เป็นการระบุภารกิจว่าต้องการแก้ไขปัญหาสังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกวัน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุร่วมกัน คือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง การดูแล คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ เสริมสร้างสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรคประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม เสริมสร้างศักยภาพ คุณคาภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับ ส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ท่องถิ่นให้ดำรงสืบทอดต่อไป และส่งเสริมศักยภาพสายใยชุมชนตามแนวทางวิถีพุทธ

1.4 การดำเนินการตามแผน เมื่อมีการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุแล้ว จึงเป็นขั้นตอนการดำเนินการตามแผนที่วางแผน โดยเริ่มจากการประชุมเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ที่เป็นภาคีเครือข่ายกัน โดยมีการคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถเหมาะสมในการดำเนินการเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ แต่ตั้งคณะทำงาน คณะที่ปรึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.5 การวัดและประเมินผล ซึ่งในขั้นตอนจะเป็นขั้นตอนในการควบคุมการปฏิบัติตามแผนว่ามีความเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน

จากคำสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ในข้อ 1-3 ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านการวางแผน ดังนี้

“เรามีการประชุมเพื่อวางแผนหลักสูตรร่วมกัน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนอาตมาภาพ, คณะที่ปรึกษา 4-5 คน, ครูจิตอาสา ไม่ต่ำกว่า 7-8 คน และตัวแทนนักเรียนผู้สูงอายุ ประมาณ 10 คน ช่วยกันคิดวางแผนหลักสูตร ประมวลผลออกมาเป็นวิชาที่เหมาะสมนำมาจัด เป็นตารางสอน และแบ่งสรรให้ครูจิตอาสาช่วยดูแล สิ่งไหนที่ขาดก็จะเสริมให้ กำหนดวันที่มีการเรียนการสอนที่ชัดเจน โดยผู้สูงอายุ ลงความเห็นว่าจะให้มีการเรียนการสอนทุกอังคาร เพราะในความเชื่อของคนภาคเหนือ วันอังคาร เป็นวันที่จะไม่ประกอบพิธีทางศาสนา (งานฌาปนกิจศพ) ผู้สูงอายุจะมีเวลาว่าง สามารถมาร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุได้ และมีการประชุมกันเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง และหากจะมีการจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมก็จะมีการประชุมกันอีก เพื่อเตรียมงานเตรียมความพร้อมกันอีกครั้ง และเรื่องสถานที่ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน ต้องจะเป็นที่กว้างขวาง ไม่ทำให้รู้สึกอึดอัด เหมาะแก่การทำกิจกรรมเป็นศูนย์กลางเดินทางไปมาสะดวก มีห้องน้ำไว้รองรับผู้คนจำนวนมาก จึงเลือกสถานที่ที่เป็นสวนธรรมอยู่ในบุญ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากวัดร่องคือ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ปืม ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตกลงกันกับทุกฝ่าย” (ท่านที่ 1 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“ในครั้งแรกนั้นมีการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อออกแบบวางแผนหลักสูตรว่าจะใช้หลักสูตรกี่ปี และจะจัดให้มีวิธีอะไรบ้าง ซึ่งการจัดวิชาเรียนนั้น เราไม่ได้กำหนดเอง แต่จะเป็นการประชุมนักเรียนไปด้วย ให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจว่า อยากเรียนรู้อะไร ยกตัวอย่าง วิชาพระพุทธศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้ชีวิตประจำวัน กฎหมายที่เกี่ยวข้องสำหรับผู้สูงอายุ และกิจกรรมนันทนาการ เช่น นักเรียนอยากเต้นออกกำลังกาย เราก็มาดูว่าวัยผู้สูงอายุ สามารถเต้นออกกำลังกายได้ในระดับใด ให้เหมาะสมกับวัย เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน ตามความต้องการของนักเรียน มีการสำรวจความต้องการ

และจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน คณะกรรมการโรงเรียนจะได้นำสิ่งที่มีผู้เสนอมาประยุกต์ใช้ คิดเป็นวิชาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ” (ท่านที่ 2 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“มีกระบวนการวางแผนที่เป็นขั้นตอน ตั้งแต่ที่ผู้บริหารมีนโยบายจะพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ก็มีได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานโรงเรียนผู้สูงอายุ มีการวางแผนระดับเทศบาล ประชุมแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะทำงาน ร่วมกับภาคีเครือข่าย เพราะงานนี้จะสำเร็จไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือกันจากหลาย ๆ ฝ่าย มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ว่าการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุเราต้องการอะไร” (ท่านที่ 3 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2566)

“เป้าหมายของเรา ก็เหมือนกับคำขวัญของโรงเรียนผู้สูงอายุของเรา นักเรียนที่เข้ามาเรียน จะต้องมีความสุขที่ดี มีคุณธรรม นำความสุข อันนี้คือเป้าหมายของเรา ต้องมีความสุขที่ดีขึ้น ทั้งสุขภาพจิต สุขภาพกาย ทุกส่วนที่เกี่ยวกับสุขภาพองค์รวม มีคุณธรรม ดูจากการสวดมนต์ ไหว้พระ การปฏิบัติธรรมกรรมฐาน และกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ นำความสุข ก็คือนักเรียนที่มาจะต้องมีความสุข เพราะได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ใครที่มีความทุกข์ พอมาที่โรงเรียนจะต้องมีความสุขกลับไป สิ่งนี้คือเป้าหมายของเรา ดังคำขวัญของโรงเรียนผู้สูงอายุ สุขภาพดี มีคุณธรรมนำความสุข ” (ท่านที่ 4 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2566)

โดยสรุป โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการวางแผนการทำงานที่เป็นขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดแผน การดำเนินการตามแผน และการวัดและประเมินผล ในการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอน ที่ยึดเอาผู้เรียนเป็นที่ตั้งทั้งตามความสมัครใจของผู้เรียนในเรื่องวัน สถานที่เรียน วิชาหรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเรียน ในส่วนของการกำหนดวันที่จะมีการเรียน ต้องเป็นวันที่ผู้สูงอายุสะดวก ผู้สูงอายุมีเวลาว่างสามารถมาร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุได้ สถานที่ที่จะดำเนินกิจกรรม เลือกสถานที่ที่เป็น สวนธรรมชาติในบุญ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากวัดร่องคือ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ปืม เพราะเป็นจุดศูนย์กลางเดินทางสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน สำหรับวิชาหรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ ได้มีการซักถามในที่ประชุม เมื่อมีผู้เสนอสิ่งที่สนใจ คณะกรรมการโรงเรียน จะได้นำสิ่งที่มีผู้เสนอมาประยุกต์ใช้ในเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

2. การจัดการองค์การ

โรงเรียนผู้สูงอายุมีการจัดการองค์การ โดยการกำหนดโครงสร้าง และมีการมอบหมายหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการอย่างชัดเจน ซึ่งโครงสร้างของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ประกอบไปด้วย

2.1 ที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินงานของโรงเรียน หรือเรียกว่า “ใบเบิกทาง” ให้แก่การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในการทำงาน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม โดยคณะที่ปรึกษา ได้รับการแต่งตั้งขึ้นจากบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่หลากหลายภายในพื้นที่ตำบลแม่ปืม จำนวน 66 คน (จาก 12 ตำแหน่ง) ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม ปลัดเทศบาลตำบลแม่ปืม รองปลัดเทศบาลฯ คณะผู้บริหารเทศบาลฯ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม กำนัน ผู้ใหญ่ตำบลแม่ปืม ประธานสภาฯ สมาชิกสภาเทศบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่ มัคคานายก และประธานผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการดำเนินงาน และเป็นผู้สนับสนุนสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่โรงเรียนผู้สูงอายุ

2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการประสานงาน ต้องเป็นยอมรับและศรัทธาของทุกคน เป็นเหมือนหัวใจของการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม คือ ท่านพระครูประยุตศุกการ เจ้าอาวาสวัดร่อง คือ เนื่องด้วยท่านฯ เป็นพระสายพัฒนาชาวบ้านในตำบลแม่ปืมและตำบลใกล้เคียง จึงเลื่อมใสศรัทธาและนับถือท่านฯ เป็นอย่างมาก

2.3 คณะกรรมการและแกนนำร่วมขับเคลื่อน ถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุแม่ปืม มีคณะกรรมการ จำนวน 14 คน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดร่องคือ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ปืม ผู้ใหญ่บ้านบ้านร่องคือ ข้าราชการบำนาญในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีหน้าที่ใน ด้านงานแผนงาน งบประมาณ งานวิชาการ นันทนาการ การติดต่อประสานงาน เป็นต้น

2.4 ทีมวิทยากรจิตอาสา ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เพราะใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิทยากรจิตอาสาหลัก ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ปืม ที่ผลัดเปลี่ยนกันมาให้ความรู้ ข้าราชการบำนาญ หรือปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น เชี่ยวชาญในการขอสินเชื่อ การทำสมาธิกรรมฐาน การเดินออกกำลังกาย การทำบายศรี เป็นต้น

จากคำสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์การ ในข้อ 4-7 ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การจัดองค์การ ดังนี้

“ในการจัดโครงสร้าง บุคลากรในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ เราได้ลองผิดลองถูกกันมา จากเดิมที่มีนโยบายให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เราก็ตั้งไปตามโครงสร้าง แต่ไม่ได้

เข้าใจอย่างแท้จริง มันมีรายละเอียดปลีกย่อยมากกว่านั้น เพราะคนที่จะมาทำหน้าที่ตรงนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่ผู้สูงอายุเชื่อถือ รับฟัง และพร้อมที่จะปฏิบัติตาม” (ท่านที่ 1 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“ในปี พ.ศ. 2557 มีนโยบายให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ทางเทศบาลตำบลแม่ปืม ก็ได้บรรจุโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมขึ้นในเทศบัญญัติเทศบาลตำบลแม่ปืม เพื่อจัดตั้งงบประมาณจะได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยที่ไม่ได้มีโครงสร้างบุคลากรที่ชัดเจน อาศัยเพียงเจ้าหน้าที่เทศบาลไม่กี่คน เป็นแกนนำในการดำเนินงาน เมื่องบประมาณที่ตั้งไว้หมด การดำเนินกิจกรรมจึงหยุดชะงักลง ขาดความต่อเนื่อง เพราะเราใช้เงินเป็นตัวขับเคลื่อน เราจึงคิดใหม่ทำใหม่ โดยมาปรึกษารัฐบาลภาคต่าง ๆ ทั้งฝ่ายคณะสงฆ์ ฝ่ายท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ส่วนราชการ และครูจิตอาสา ร่วมกันฟื้นฟูระบบโครงสร้าง และบุคลากรอีกครั้ง ทำให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุถึงทุกวันนี้” (ท่านที่ 2 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“ท่านนายกเทศมนตรี ได้ประชุมกับเจ้าหน้าที่เทศบาล เรื่องการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นมา ครั้งนี้จะต้องขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ต้องไม่พึ่งพาเงินงบประมาณเพียงอย่างเดียว ต้องมีโครงสร้างบุคลากรที่ชัดเจน จึงได้เข้าไปปรึกษาท่านพระครู ร่วมกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม กำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานอย่างยั่งยืน เราโชคดีมากที่ได้ท่านพระครูฯ มาเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ ท่านเหมือนเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้สูงอายุ ทั้งในพื้นที่ตำบลแม่ปืม และพื้นที่ตำบลใกล้เคียง” (ท่านที่ 1 คณะกรรมการ, ผู้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการจัดการองค์การ โดยพิจารณาจากความเหมาะสม ในเรื่อง สายงานความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการติดต่อสื่อสาร ผู้ที่จะทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม จะต้องได้รับการยอมรับจากทั้ง บุคคลภายในและภายนอก เป็นที่ยอมรับของนักเรียนผู้สูงอายุ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีวิธีการสื่อสารกับผู้สูงอายุ เน้นการทำงานร่วมกัน ไม่มีค่าตอบแทน เน้นจิตอาสา

ในส่วนของคุณะที่ปรึกษา จะเห็นได้ว่า ที่ปรึกษาเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการดำเนินงาน และเป็นผู้สนับสนุนสร้างความน่าเชื่อถือในแก่โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

3. การนำ

จากการวิเคราะห์โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้นำในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมทำให้ทราบได้ว่า ผู้นำโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีภาวะความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง คือ เป็นผู้นำมีจิตอาสา ปฏิบัติงานด้วย ความทุ่มเท ความเสียสละ มุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ท่านพระครูประยุตศุกการ ท่านเป็นตั้งผู้นำทางด้านจิตใจ มีผลโดยตรงต่อการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นทั้งแก่ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของโรงเรียน หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของการร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ และยังมีผู้นำจากหลายหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม กำนันผู้ใหญ่บ้าน และประธานผู้สูงอายุทุกหมู่บ้าน ซึ่งผู้นำของแต่ละหน่วยงานมีความทุ่มเท ความเสียสละในการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก เช่น นายกเทศมนตรีจะเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือ ในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ จะมีการเรียกประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจ ตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุบรรลุเป้าหมาย โดยโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม สามารถดำเนินงานมาได้จนถึงปัจจุบัน เป็นเพราะการมีผู้นำที่เข้มแข็ง รวมถึงเป็นผู้ประสานงาน ซึ่งความเข้มแข็งของผู้นำสามารถทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการดำเนินงาน ที่ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

จากคำสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำ ในข้อ 8-9 ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านการนำ ดังนี้

“ท่านนายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม ท่านเป็นคนมองการณ์ไกล และให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุ จากยอดผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี งบประมาณในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุก็เพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงมีจำนวนมากขึ้น ส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และเศรษฐกิจ ทุกอย่างเชื่อมโยงกัน พอรัฐบาลให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุมีนโยบายให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรม มีความสุข มีสังคมวัยเดียวกัน และมีสุขภาพที่ดี ท่านถือว่าเป็นผู้นำสำคัญในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมเลยทีเดียว อีกท่านที่คงจะไม่พูดถึงไม่ได้คือ ท่านพระครูประยุตศุกการ เจ้าอาวาสวัดร่องคือ ท่านถือว่าเป็นผู้นำทางจิตใจ เป็นพระนักปฏิบัติ ท่านมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย จากหลายที่หลายแห่ง มีผู้ศรัทธาเยอะทั้งในพื้นที่และพื้นที่อำเภอ จังหวัดใกล้เคียง ซึ่งถามว่าท่านมีความเป็นผู้นำหรือไม่ ตอบได้เลย ท่านคือผู้นำคนสำคัญอีกท่าน ท่านสามารถพูดโน้มน้าวให้ลูกศิษย์ที่เป็นผู้สูงอายุสนใจ มาเข้าร่วมกิจกรรม

โรงเรียนผู้สูงอายุได้ ยกตัวอย่างเช่น มีผู้สูงอายุคนหนึ่ง ก่อนที่จะมาโรงเรียนฯ เป็นโรคซึมเศร้า อยู่บ้านกับลูกหลาน คิดว่าตนเองไร้ประโยชน์ เป็นภาระแก่ลูกหลาน รู้สึกไม่มีคุณค่า แต่เมื่อมีเพื่อนวันเดียวกันชักชวนให้มาร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ พอมาครั้งแรกก็ชอบใจ และมาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ลูกหลานเห็นว่าพฤติกรรมของแม่เปลี่ยนไป รู้สึกมีชีวิตชีวามากขึ้น ไม่ป่นตัดพ้อชีวิตเหมือนแต่ก่อน จึงสนับสนุนให้มาร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทุกวันนี้ ผู้สูงอายุท่านนั้นก็มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น และบอกว่าอยากให้มีกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุทุกวัน เพราะสนุกมีความสุขทุกครั้งที่ได้มาโรงเรียนฯ ผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการชักจูง หรือ โน้มน้าวให้ผู้สูงอายุอยากมาโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ” (ท่านที่ 1 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“กล่าวได้ว่าท่านนายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม ท่านคือผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำยุคใหม่ ท่านมีความคิดที่อยากพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า แต่ก็ไม่มีเงินต้องพัฒนาคน ไปด้วย จากข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี นโยบายของรัฐบาลที่อยากให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยให้มีความร่วมมือกันของหลายหน่วยงาน เริ่มแรกเรายังจับทางไม่ถูก ไม่รู้ว่าต้องเริ่มยังไง เกิดการลองผิดลองถูก ในปีแรกของการนำนโยบายมาปฏิบัติ กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ จึงไม่ประสบความสำเร็จ ท่านนายกฯ จึงได้เรียกพนักงานเจ้าหน้าที่ มาประชุมกันเพื่อระดมสมอง ว่าทำอย่างไรเราถึงจะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ท่านนายกเทศมนตรีฯ มีความศรัทธา เป็นลูกศิษย์วัดรองคือ ในที่ประชุมจึงลงความเห็น ว่า ควรเข้าไปขอความร่วมมือกับท่านพระครูฯ ซึ่งท่านนายกเทศมนตรีฯ ก็ได้เข้าไปกราบนมัสการท่านพระครู ขอปรึกษา และขอให้ท่านมาเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้แก่ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุตั้งแต่นั้นมา” (ท่านที่ 2 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“อาตมาภาพคิดว่า ผู้นำกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความหมายแตกต่างกันนะ ผู้นำคือ ผู้ที่ต้องนำ ต้องพาให้ผู้ตามเดินไปในทางที่เราคิดไว้ อาจจะใช้ทั้งอำนาจ การบังคับบัญชา หรือการชักจูง เพื่อให้ถึงจุดหมายที่วางไว้ แต่คำว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มันมีพลังมากกว่านั้น ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ต้องสามารถทำให้ผู้ตามหรือผู้ร่วมงานพัฒนาตนเองได้ สามารถคิดเป็น องค์การจะได้พัฒนาไปด้วย ซึ่งองค์การในที่นี้คือหมายถึงโรงเรียนผู้สูงอายุนั่นเอง ยกตัวอย่างนักเรียนผู้สูงอายุบางคน ก่อนจะมาเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ตนเองมีสุขภาพไม่ดี เจ็บเข่า เจ็บขา ลูกนั่งลำบากมาแรก ๆ ให้ออกกำลังกาย ซึ่งที่นี้จะออกกำลังกายด้วยการเดินบาสโลบ ก็ไม่ทำ อายบ้าง เจ็บเข่าบ้าง ครูแพทย์ที่สอนเดิน ก็ได้บังคับบ่นะ ว่าต้องเดินทุกคน แต่ให้ดู ทำให้เห็นว่าการออกกำลังกายมันดียังไง เมื่อผู้สูงอายุเห็นแบบนี้ เห็นเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน หรือ

เพื่อนที่อายุมากกว่าเค้าทำได้ ตนเองก็คิดละว่าเราอายุน้อยกว่าทำไม ทำไม่ได้ จะไม่พยายามเลยก็ไม่ได้แล้ว ครูเพ็ญก็คอยสอนว่า ค่อย ๆ ทำ ซ้ำ ๆ ก็ได้ อย่าไปเร่งรีบเหมือนคนที่ทำได้แล้ว เราทำในแบบที่เราถนัดก่อน เพื่อสุขภาพตัวพ่อแม่ ๆ เอง นั่นแหละ ผู้สูงอายุจะชอบฟังคำเพราะ ๆ ฟังแล้วสั่นหู และข้อดีข้อการที่มาร่วมที่โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ก็คือ เพื่อน ๆ วัยเดียวกันก็จะสอนกันไปด้วย ที่นี้ก็อยากมาทุกวัน มันคือความสุขของผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะไม่บังคับไม่ใช้อำนาจ แต่จะทำให้เห็นและดึงเอาศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ที่อยู่ร่วมกันออกมาให้สามารถพัฒนาตนเองได้” (ท่านที่ 4 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2566)

“สำหรับอาตมาแล้ว คิดว่าท่านพระครู ท่านคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่มีความเสียสละ ทุ่มเทให้กับทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกิจทางพุทธศาสนา หรือเรื่องการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุ เมื่องานมีปัญหาหรือมีอุปสรรคท่านจะเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษา หาทางออกร่วมกันเพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข ท่านจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอและนำมาปรับใช้ในเข้ากับบริบทของโรงเรียนผู้สูงอายุ เช่น วิชาที่บรรจุในแผนการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุ เกิดจากการที่ผู้นำมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก และการที่จะหาครูจิตอาสาที่มีความสามารถในการถ่ายทอด ก็เป็นสิ่งสำคัญ ท่านซึ่งมีลูกศิษย์มาก บางคนเป็นครูเกษียณอายุราชการ หรือลูกศิษย์บางคน ที่มีความสามารถด้านการพูดเป็นนักจัดรายการวิทยุ ท่านจึงได้ประสานขอความร่วมมือให้มาเป็นครูจิตอาสา ในโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือในการจัดกิจกรรมต่างๆ บางครั้งมีค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม ท่านจะประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุของวัดร่องคือ เมื่อลูกศิษย์ท่านทราบก็จะมาสนับสนุนเป็นของใช้ที่จำเป็น หรือบริจาคเงิน เพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี” (ท่านที่ 3 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2566)

โดยสรุป โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาผู้สูงอายุ จึงนำเอานโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มาปฏิบัติในพื้นที่ตนเอง อีกทั้งยังเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่มีความเสียสละ ทุ่มเท กับการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และในการทำงานยังเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์

4. การควบคุม

การควบคุม เป็นการตรวจสอบว่าการดำเนินงานหรือผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเน้นการติดตามผลจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และอีกส่วนเป็นการติดตามจากผลการประเมินผลการเรียนของนักเรียนผู้สูงอายุ

จากคำสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ในข้อ 10-11 ผู้วิจัยขอนำเสนอ ตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านการควบคุม ดังนี้

“โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการเรียนการสอน 1 ปี จะเรียน 2 เทอม ซึ่งเรา จะมีการสอบ เพื่อวัดระดับว่านักเรียนของเราสามารถเลื่อนระดับหรือไม่ ซึ่งแรก ๆ ไม่ได้มีการ วางแผนว่าต้องเป็นการสอบที่จริงจัง แต่เพื่อให้มีเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรม จึงต้องมีการสอบตาม ตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยมีการสอบวัดผลทั้งข้อเขียนและการปฏิบัติจริง ซึ่งข้อสอบที่นำมาประเมินผล นั้น จะการเตรียมพร้อมก่อนสอบทุกครั้ง เพื่อไม่ให้นักเรียนผู้สูงอายุเครียดมากเกินไป การสอบ วัดผลจะเป็นแบบง่าย ๆ ที่ครูจิตอาสาได้เคยสอนไป เช่น เรื่องพุทธศาสนาจะเป็นการสอบแบบ ท่องบทสวดมนต์ ถามความรู้เรื่องพระมหาวีรหาร 4 คือ อะไร หากเป็นวิชาการออกกำลังกาย ก็ จะให้นักเรียนลำไม้พองให้ดู ทุกเทอมจะต้องมีการสอบ และนักเรียนจะจบการศึกษาจากโรงเรียน ผู้สูงอายุได้จะต้อง เรียนให้ครบ 6 เทอม จึงจะได้รับใบประกาศนียบัตรจากโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืม” (ท่านที่ 3 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2566)

“จะต้องมีการรายงานผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุให้ผู้บริหาร ทราบทุกเดือน ว่าแต่ละเดือนมีการจัดกิจกรรมอะไรบ้าง มีปัญหาอุปสรรค และแก้ไขอย่างไร ให้ทราบในการประชุมประจำเดือนทุกครั้ง ซึ่งการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งบาง เดือนจะมีหน่วยงานอื่นสนับสนุนงบประมาณ มาให้จัดกิจกรรม เจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ผู้บริหาร ทราบ เพื่อจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานให้เหมาะสม และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ต้องรายงานผลการปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย” (ท่านที่ 1 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“ในฐานะที่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ และเป็นผู้ปฏิบัติงานจริงในโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่ตลอด หากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคในการ ทำงานต้องรีบแก้ไขหาทางออก และรายงานให้ผู้บริหารทราบทันที ซึ่งส่วนมากไม่ค่อยมีปัญหา อะไร เป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนมากกว่า” (ท่านที่ 2 คณะกรรมการ, ผู้ให้ สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

“จากที่ได้ทำงานตรงนี้มา 4-5 ปี ในช่วงแรก ๆ จะมีปัญหาและอุปสรรคมากทั้ง เรื่องงบประมาณ ครูจิตอาสา หรือตัวนักเรียนเอง ซึ่งถือว่าทุกคนใหม่หมดกับการดำเนินงานนี้ แต่ทุกท่านก็ช่วยกัน พันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยกันมาได้ จากการพูดคุย ปรึกษาหารือกันตลอด จนถึงทุกวันนี้ อาตมาคิดว่าการพูดคุยปรึกษาหารือกัน คือการติดตาม ประเมินผลการทำงานที่ ดีที่สุด ในเรื่องของงบประมาณ ในปีแรกที่มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ จะมีงบประมาณสนับสนุน มาจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา เพื่อมาดำเนินการ

จัดเป็นโครงการส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุทำสร้อยข้อมือ (ด้ายสายสิญจน์) นักเรียนผู้สูงอายุสามารถนำกลับไปทำต่อที่บ้าน และนำผลงานของจนมาจำหน่ายให้ทางวัด อาตมาก็จะซื้อเอาไว้ เพื่อให้คณะครุฑาญาติโยมเวลามาวัดก็สามารถชุกกลับบ้านได้ โดยเงินที่จำหน่ายสายสิญจน์ ก็จะนำมาเข้ากองกลาง ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้ดูแลอยู่ ทุกเดือนจะมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของโรงเรียนผู้สูงอายุให้แก่คณะกรรมการทราบ” (ท่านที่ 4 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2566)

โดยสรุป การดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ โดยคณะกรรมการจะมีการประชุมกันทุกเดือน เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ผู้ที่ได้รับมอบงานจะมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ที่ประชุมทราบ หากมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นในการทำงาน ก็จะร่วมกันคิด ช่วยกันหาทางออกที่เหมาะสม ในส่วนของเทศบาลตำบลแม่ปืม ทางผู้บริหารก็ได้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมด้วยเช่นกัน เป็นการติดตามประเมินผลในด้านของการจัดกิจกรรม ซึ่งครูจิตอาสาหรือบุคลากรส่วนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน จึงต้องมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ในทุกเดือน เมื่อมีการประชุมหน่วยงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบงานโรงเรียนผู้สูงอายุโดยจัดทำรายงานการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารรับทราบ หากมีเรื่องสำคัญเจ้าหน้าที่ก็จะแจ้งผู้บริหารให้ทราบทันที เพื่อจะได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ส่วนการติดตามประเมินผลการเรียนของนักเรียนผู้สูงอายุ โดยหนึ่งปีจะมีการจัดการเรียนการสอน 2 ภาคเรียน ซึ่งจะจัดให้มีการสอบ 1 ครั้ง เป็นการสอบวัดผลอย่างง่าย เพื่อเป็นการวัดผลการสอนที่ได้ถ่ายทอดให้แก่ นักเรียนผู้สูงอายุว่าสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการมาร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และปัจจัยความสำเร็จที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ความเหมาะสมของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ในการสัมภาษณ์คณะกรรมการ 4 คน และคณะที่ปรึกษา จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน พบว่าปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มี 2 องค์ประกอบ

ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือ การบริหารจัดการแบบ POLC ซึ่งได้อธิบายไปแล้วในส่วนที่ 1 ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การมีส่วนร่วม และการมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม จากการวิเคราะห์โดยการสัมภาษณ์คณะที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม จำนวน 12 ท่าน ทำให้ทราบได้ว่าคณะที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

คณะที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ได้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาในการประชุมวางแผนงาน การกำหนดเป้าหมาย รวมทั้งการวางแผนการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม โดยเริ่มตั้งแต่การประชุมจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2560 โดยเป็นการประชุมวางแผนการร่วมกันทุกฝ่าย เริ่มจากการคัดเลือกคณะทำงานที่ปรึกษา โดยเลือกจากคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถและความเหมาะสม ต้องเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถชักจูง หรือเชิญชวนให้ผู้สูงอายุเข้ามาร่วมกิจกรรม และสมัครเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้ มีการประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่ออะไร จะพัฒนาส่งเสริมผู้สูงอายุในตำบลด้านใดบ้าง และมีการวางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนซึ่งทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิดหลักสูตรร่วมกัน เพื่อให้ได้หลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ดังนี้

“ได้มีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนผู้สูงอายุ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย โดยได้เสนอให้มีการเดินออกกำลังกายแบบเดินบาสโลปแทนการวิ่งข้อนยุค เพราะมีจังหวะดนตรีที่สนุกสนานกว่า สามารถสร้างความท้าทายให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุได้ด้วย” (ท่านที่ 6 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2566)

“กระผมได้มีส่วนร่วมประชุมวางแผนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตั้งแต่กระบวนการวางแผนงาน การกำหนดเป้าหมาย และการจัดทำหลักสูตร เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในทุกพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุในพื้นที่มีสุขภาพกายสุขภาพใจที่ดี แข็งแรง มีการส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีหนังสือเชิญประชุมทั้งเจ้าอาวาสวัดรองคือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล ประธานผู้สูงอายุทุกท่าน เข้าร่วมประชุมเพื่อดำเนินการ จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมขึ้น” (ท่านที่ 1 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“กระผมมีความยินดีเป็นอย่างมาก ที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานเกี่ยวกับ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม เสนอว่าในหลักสูตรควรมีการให้ความรู้เรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ และควรให้มีการตรวจสุขภาพเบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุเป็นประจำทุก 6 เดือนด้วย” (ท่านที่ 2 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“เมื่อได้รับหนังสือเชิญให้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืม ตอนแรกก็ยังไม่รู้ว่าคืออะไร แต่พอได้รับฟังที่มาของการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ คิดว่าเป็นเรื่องที่ดี น่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุในตำบลแม่ปืม” (ท่านที่ 3 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2566)

โดยสรุป การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนคณะที่ปรึกษา เป็นส่วนหนึ่งใน กระบวนการร่วมกันวางแผนในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม กระบวนการ วางแผนงาน การกำหนดเป้าหมาย และการจัดทำหลักสูตร เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ ต้องการให้จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในทุกพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุในพื้นที่มี สุขภาพกายสุขภาพใจ ที่ดี แข็งแรง มีการส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกัน

1.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน

คณะที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เช่น การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร ให้ความรู้ เน้นการให้ความร่วมมือ ร่วมกันคิด ร่วมกัน ทำ ให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนผู้สูงอายุมากที่สุด

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การมี ส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ดังนี้

“การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการด้านทรัพยากรบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการประสานงาน กล่าวคือ เทศบาลตำบลแม่ปืม เป็นหน่วยงานหลักที่ส่วนร่วมในการ ดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการมอบหมายหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาล รับผิดชอบ และในแต่ละปีจะจัดตั้งงบประมาณ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมสำหรับดำเนินงานใน โรงเรียนผู้สูงอายุ โดยในปีแรกจะมอบหมายให้งานพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแม่ปืม เป็น ผู้เขียนโครงการเสนอขอของบประมาณ แต่ปัจจุบันคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นผู้เขียน โครงการเพื่อขออนุมัติงบประมาณเอง ส่วนการดำเนินการประสานงาน จะมีการประสานงาน ไปยังหน่วยงานภายนอก เช่น วิทยาลัยเทคนิคพะเยา พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จังหวัดพะเยา เพื่อขอสนับสนุนบุคลากรหรืองบประมาณที่เกินอำนาจของเทศบาล เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์” (ท่านที่ 1 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“จะเป็นผู้สนับสนุนในด้านทรัพยากรบุคคล ครูจิตอาสา ให้ความรู้ในรายวิชาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเบื้องต้น การเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในวัยผู้สูงอายุ การใช้ยาสำหรับผู้สูงอายุ และการตรวจสุขภาพเบื้องต้นของผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ” (ท่านที่ 2 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“ในส่วนของผมเน้น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คงเป็นการให้ความร่วมมือกับการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ผู้สูงอายุทราบ หรือเป็นการอำนวยความสะดวกในการไปรับส่งผู้สูงอายุไปยังสวนธรรม ก็คือให้ความร่วมมือเต็มที่ อยากรเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ” (ท่านที่ 4 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2566)

โดยสรุป ที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่มาจากหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ จะมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ กล่าวคือ มีส่วนร่วมในสนับสนุนการด้านทรัพยากรบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ส่วนคณะที่ปรึกษา ที่เป็นบุคคล ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม ข่าวสารต่าง ๆ การอำนวยความสะดวกให้แก่ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ

1.3 การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์

ในการดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงคือ นักเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ประโยชน์ทางตรง ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดีขึ้น ได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ทางร่างกาย ทางการฝึกอาชีพ ประโยชน์ทางอ้อม คือ เมื่อผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง ลูกหลานหรือคนในครอบครัวก็มีความสุขไปด้วย และผู้ที่ได้รับประโยชน์ร่วมด้วย คือ หน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่มาศึกษาดูงาน หรือ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน

ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ดังนี้

“ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุนั้นมีเยอะมาก เป็นประโยชน์ที่ได้ทำให้แก่ส่วนรวม ทำให้ผู้สูงอายุมีพื้นที่ทำกิจกรรม มีความสุข สุขภาพดี มีรอยยิ้ม บางคนสามารถพัฒนาตนเองขึ้นไปอีกขั้น นำเอาสิ่งที่เรียนรู้จากโรงเรียนผู้สูงอายุไปประกอบ

เป็นอาชีพเสริม สามารถสร้างรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ตนเองและครอบครัว รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าไม่เป็นภาระให้ลูกหลาน เหนือนี้กระผมก็มีความสุขแล้วนะ ถือว่าสิ่งนี้คือผลประโยชน์ทางอ้อมที่ผมได้รับครับ” (ท่านที่ 1 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“สำหรับผมการที่ผู้สูงอายุมีความสุขจิตใจดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย ไม่ต้องไปโรงพยาบาลเพื่อหาหมอ นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางอ้อม และการที่ทางรพสต. เจ้าหน้าที่ ได้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นครูจิตอาสาให้โรงเรียนผู้สูงอายุ ทาง รพสต. หรือเจ้าหน้าที่ก็ได้ผลงานด้วยนะ เป็นการส่งเสริมการทำงานของคนและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน” (ท่านที่ 2 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“การที่ผู้สูงอายุในตำบล มีความสนใจสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมดี ๆ มีสุขภาพดี อารมณ์ดี รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า นั้นแปลว่า สังคมได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันแล้ว ในช่วงที่มีหน่วยงานภายนอกมาศึกษาดูงานในโรงเรียนผู้สูงอายุ นักเรียนผู้สูงอายุของเราก็จะนำสินค้าทางการเกษตร หรืองานฝีมือที่ตนเองทำได้ มาจำหน่ายให้ผู้ซื้อที่เยี่ยมชม ซึ่งถือว่าเป็นรายได้อีกทางหนึ่งให้กับผู้สูงอายุ เศรษฐกิจภายในครอบครัวก็ดีขึ้น” (ท่านที่ 3 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2566)

“ในครอบครัวของผู้ใหญ่บ้านก็มีผู้สูงอายุ และเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุด้วย เห็นความเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ(แม่) อย่างชัดเจน คือ หลังจากที่ไปโรงเรียนผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรงขึ้น อารมณ์ดี ไม่เหงาซึม อันนี้ก็คิดว่ามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แล้วนะ” (ท่านที่ 5 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2566)

โดยสรุป คณะที่ปรึกษามีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ในทางอ้อม ส่วนนักเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ได้มีกิจกรรมทำร่วมกัน ได้รับผลประโยชน์ หรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น กล่าวคือ เมื่อมีการจัดกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ก็จะมีส่วนได้ร่วมกัน ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่ปืม, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม, กศน. อำเภอเมืองพะเยา, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา จะเห็นว่า ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกันตั้งแต่ต้นโดยตรง ซึ่งคำนึงถึงประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก

1.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทราบว่า คณะที่ปรึกษามีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม โดยเป็นการมีส่วนร่วมในการวัดผล และวิเคราะห์การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป เช่น นายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม จะมีส่วนร่วมในการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนำไปใช้อย่างไร ใช้งบประมาณคุ้มค่าหรือไม่ และผู้บริหาร

สามารถประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ และให้คำปรึกษา คำแนะนำ ในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุต่อไป ส่วนที่ปรึกษาท่านอื่นจะมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการวัดผลด้านความรู้ของนักเรียนผู้สูงอายুর่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลดังนี้

“แม่หลวง (ผู้ใหญ่บ้าน) มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมด้วย คือว่า ในการวัดผลสอบ ท่านพระครูฯ จะแจ้งให้นักเรียนผู้สูงอายุทราบก่อน และได้เชิญคณะที่ปรึกษาเข้าร่วมเป็นกรรมการวัดผลสอบด้วย ได้เห็นพัฒนาการของนักเรียนผู้สูงอายุตำบลเราพัฒนาขึ้นเยอะมาก จากบางคนที่ไม่สามารถจะเดินได้ ก็พยายามฝึกฝนจนสามารถทำได้เหมือนกันเพื่อน ๆ รุ่นเดียวกัน” (ท่านที่ 6 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2566)

“ในแต่ละเดือนที่มีการประชุมประจำเดือนของโรงเรียนผู้สูงอายุ กระทบได้เข้าร่วมทุกครั้ง แต่ถ้าเดือนไหนไม่ว่าง ไม่สามารถเข้าร่วมกัน จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของ รพสต. เข้าร่วมแทน ซึ่งในการรายงานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ผมได้ร่วมประเมินผลการทำงานด้วย โดยจะเป็นการให้คำปรึกษา คำแนะนำการทำงานมากกว่าเป็นการประเมินผลแบบมีตัวชี้วัด ดูผลงานจากการที่นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น” (ท่านที่ 2 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“กระทบมีการติดตาม การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ โดยจะเป็นลักษณะให้คำแนะนำ คำปรึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กระทบเป็นคนเปิดกว้าง และรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน ถ้าเรื่องไหนที่เป็นสิ่งที่ดีทำแล้วสามารถพัฒนาคน พัฒนาองค์กรได้ กระทบเห็นด้วยและสนับสนุนให้ทำได้เลย อย่างเช่นเรื่องที่ส่งโรงเรียนผู้สูงอายุเข้าประกวดนวัตกรรมดีเด่น มีการประเมินการทำงาน ตัวชี้วัดเยอะทุกคนก็ร่วมมือร่วมใจกันทำให้ทุกตัวชี้วัดผ่านไปได้ด้วยดี” (ท่านที่ 1 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“ช่วงที่มีการสอบวัดผล การติดตามงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ผมได้เข้าร่วมในการประเมินผลด้วย ข้อดีของการที่มีการติดตามงาน คือ ได้เห็นพัฒนาการของผู้สูงอายุทุกท่าน ทุกท่านสามารถทำแบบทดสอบ และปฏิบัติได้ตามตัวชี้วัด เงื่อนไข การผ่านในแต่ละระดับได้” (ท่านที่ 7 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม จากประเด็นนี้จะเห็นว่าในการติดตามประเมินผลการทำงานของโรงเรียนผู้สูงอายุสามารถแบ่งเป็นการติดตามประเมินผลของเจ้าหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงานให้แก่ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่อง และเป็นการมีส่วนร่วมผลการประเมินผลจากนักเรียนผู้สูงอายุ โดยเป็นการสอบวัดผลตามตัวชี้วัดของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

จากการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า คณะที่ปรึกษามีส่วนร่วมในด้านการวางแผนมากที่สุด โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านการดำเนินงาน พบว่า คณะที่ปรึกษาที่มีตำแหน่งผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่ปืม และ รพสต.แม่ปืม มีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ส่วนท่านอื่นจะมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านการรับผลประโยชน์ คณะที่ปรึกษามีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ทางอ้อม ส่วนนักเรียนผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ทางตรงต่อสุขภาพร่างกาย สุขภาพใจ ครอบคลุม และด้านการประเมินผล คณะที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานของโรงเรียนผู้สูงอายุและการสอบวัดผลตามตัวชี้วัดของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

2. การมีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีเครือข่ายทางสังคมที่หลากหลาย คือ การมีเครือข่ายสังคมภายในกลุ่มหรือภายในหมู่บ้านสมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยกัน เช่น ในรูปคณะกรรมการ คณะที่ปรึกษา หรือการมีตัวแทนในแต่ละหมู่บ้าน และมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน องค์กรกับหน่วยงาน องค์กรภายนอก เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเมืองพะเยา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม ปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่าย ประกอบไปด้วย 1) ผู้นำของเครือข่าย 2) ระบบการติดต่อสื่อสาร และการมีกิจกรรมร่วมกัน 3) การจัดระบบสารสนเทศ 4) ทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ และ 5) ระบบการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ข้อมูลสำคัญสามารถอธิบายได้ว่า

2.1 ผู้นำเครือข่าย ที่ทำงานร่วมกันกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมนี้ มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความเข้มแข็งสามารถนำความคิด ระดมความร่วมมือจากชาวบ้าน โดยเฉพาะผู้สูงอายุในพื้นที่ สามารถเชิญชวนให้มาเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างสมัครใจ เป็นที่ยอมรับนับถือของชาวบ้าน

2.2 ระบบการติดต่อ สื่อสาร และการมีกิจกรรมร่วมกัน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมถือว่า มีความโดดเด่นมากในเรื่องระบบการติดต่อสื่อสารและการมีกิจกรรมร่วมกัน

กล่าวคือ มีช่องทางการสื่อสารผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงพระพุทธศาสนาแห่งชาติและสังคม วิทยุคือ FM 98.50 MHz. เมื่อมีข่าวสารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุจะประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางวิทยุด้วย อีกทั้งยังมีการสร้างไลน์กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ เพื่อติดต่อสื่อสารกัน ติดตามความเคลื่อนไหวของนักเรียนผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ

2.3 การจัดระบบสารสนเทศ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการจัดระบบสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูลของนักเรียนผู้สูงอายุ โดยเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ปืมเป็นผู้ดูแลสามารถตรวจสอบจำนวนคนที่มาเข้าเรียน และในด้านสุขภาพเมื่อมีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุจะนำมาบันทึกในระบบ เพื่อสามารถติดตามสุขภาพของนักเรียนผู้สูงอายุได้อย่างต่อเนื่อง

2.4 ทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ เทศบาลตำบลแม่ปืมได้สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ และบุคลากรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยปัจจุบันได้มอบหมายงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุให้กองการศึกษา และฝ่ายงานพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบร่วมกัน ในด้านงบประมาณจะมีการจัดทำเป็นโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานภายในและภายนอก เช่น เทศบาลตำบลแม่ปืม, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นต้น

2.5 ระบบการเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีหน่วยงานภายนอกมาศึกษาดูงาน เยี่ยมชมกิจกรรมภายในโรงเรียนผู้สูงอายุ ดูการบริหารจัดการ หลักสูตรการเรียนการสอนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กับหน่วยงานที่มีศึกษาดูงาน อีกทั้งยังได้พานักเรียนผู้สูงอายุไปแสดงความสามารถในระดับจังหวัด เป็นแสดงศักยภาพของผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอีกทาง

ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การมีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง ดังนี้

“มองว่าผู้นำหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน เป็นผู้นำเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง เพราะมีการติดต่อประสานงานกันตลอด ไม่ว่าจะกับกลุ่มผู้นำด้วยตนเอง กับกลุ่มผู้สูงอายุทั้งที่เป็นสมาชิกนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือกับบุคคลทั่วไป มีการเชิญชวน ชักชวน ให้ผู้สูงอายุมาเป็นสมาชิกของโรงเรียน ซึ่งของผมนจะเป็นการพูดคุย ชักชวน ตอนที่มีการประชุมของหมู่บ้าน มีการยกตัวอย่างของคนที่ไปโรงเรียนว่าไปแล้วได้อะไร ใครสนใจก็สามารถไปสมัครเรียนได้ตลอด” (ท่านที่ 9 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2566)

“นอกจากจะได้รับความร่วมมือจากคณะที่ปรึกษา ที่ช่วยเป็นกระบอกเสียงช่วยประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ยังได้รับความร่วมมืออย่างดีจากท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืมด้วย ที่อนุเคราะห์วิทยากร ครูจิตอาสา มาให้ความรู้

เรื่องสุขภาพต่าง ๆ ในช่วงแรกของการเริ่มดำเนินงานมีปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ แต่ก็ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี อีกทั้งได้มีการประสานไปยังหน่วยงานภายนอก เช่น วิทยาลัยเทคนิค ที่ช่วยสนับสนุนด้านเครื่องจักรในการทอผ้า สอนการทอผ้า และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา ที่สนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุการมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกนั้น ทางเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ จะเป็นผู้เขียนโครงการขอรับสนับสนุนงบประมาณไปยังหน่วยงานต่าง ๆ โดยเป็นลักษณะของการส่งหนังสือราชการ เป็นลายลักษณ์อักษรไปยังหน่วยงาน ซึ่งจะได้เป็นงบประมาณในการดำเนินงานตามกิจกรรมที่เราขอไป ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณนั้น ๆ และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อหน่วยงานเจ้าของงบประมาณให้ทราบต่อไป” (ท่านที่ 1 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม ถือเป็นเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็งของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ด้วยก็ได้ เนื่องจากมีการทำงานร่วมกันตลอด ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน มีการจัดระบบฐานข้อมูลของนักเรียนผู้สูงอายุแต่ละคน และติดตามผลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ทราบว่าแต่ละคนมีสุขภาพที่ดี หรือมีโรคประจำตัวอย่างไร ทำให้การให้ความแนะนำ หรือปรึกษาเรื่องสุขภาพเข้าถึงได้ง่าย” (ท่านที่ 2 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2566)

“ในการติดต่อกันของกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ จะใช้การติดต่อสื่อสารผ่านกลุ่มไลน์ (Application Line) ซึ่งปัจจุบันนี้เชื่อว่าทุกคนเล่นไลน์ ถึงแม้ว่าตนเองจะอ่านหนังสือไม่ออก แต่ก็ให้ลูกหลานอ่านให้ฟัง ในกลุ่มไลน์จะมีเพื่อนนักเรียนผู้สูงอายุ คณะกรรมการ ที่ปรึกษาอยู่ร่วมด้วย เพื่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารในเรื่องต่าง ๆ ข่าวสารสาระ ติดต่อกันได้สะดวก รวดเร็ว” (ท่านที่ 8 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2566)

“ในส่วนของการประสานงานหรือติดต่อหน่วยงานที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ โดยมากหน่วยงานภายนอกจะติดต่อผ่านทางเทศบาลตำบลแม่ปืม หรือท่านพระครูฯ ทางที่ปรึกษาอาจจะได้เป็นผู้ประสานงานโดยตรง” (ท่านที่ 10 คณะที่ปรึกษา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

“โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีช่องทางสื่อสารกับนักเรียนผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงพระพุทธศาสนาแห่งชาติและสังคมวัดร่องคือ FM 98.50 MHz โดยท่านพระครูฯ จะมีการจัดรายการวิทยุสลับสับเปลี่ยนกับนักจัดรายการท่านอื่นตลอดทั้งวัด มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสาระน่ารู้ การเชิญชวนทำบุญ

ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากประชาชนทั่วไปอยากเข้าร่วมกิจกรรม หรือผู้สูงอายุในพื้นที่ใกล้เคียงอยากมาเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมก็สามารถเข้ามาสมัครเรียนได้โดยที่ท่านพระครู ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่ได้ปิดกั้น จำกัดว่าจะต้องเป็นคนในพื้นที่เท่านั้น ถือเป็น การสร้างเครือข่ายสังคมอีกทางหนึ่ง” (ท่านที่ 2 คณะกรรมการ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2566)

สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมถือว่า มีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง มีผู้นำของเครือข่ายที่เข้มแข็ง ระบบการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ทันสมัย มีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบตรวจสอบได้ง่าย มีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอจากหน่วยงานภายนอกภายใน และมีการระบบการเรียนรู้ร่วมกันทางจากการศึกษาดูงานการออกไปแสดงศักยภาพของผู้สูงอายุ

ปัจจัยความสำเร็จของการบริการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีส่วนร่วม และการมีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง สนับสนุน ประสานความร่วมมือกันจากบุคคลและหน่วยงาน ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ส่งผลให้โรงเรียนผู้สูงอายุมีหลักสูตรที่พัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ สุขภาพที่ดีขึ้นทั้งด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านสังคม สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย และด้านเศรษฐกิจ สามารถสร้างงานสร้างรายช่วยเหลือตนเองได้

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ดังนี้

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการศึกษาค้นคว้าเอกสารประกอบการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการดำเนินงาน และคณะที่ปรึกษา ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ดังนี้

1. ด้านบุคลากร การพัฒนาศักยภาพผู้นำ / ครูจิตอาสา ให้มีความสามารถในด้านการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนงานด้านการติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อขยายผลให้ผู้สูงอายุสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

2. ด้านการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ด้านงบประมาณ บุคลากร ครูจิตอาสา ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เมื่อมีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ เสริมจากหน่วยงาน

ภายนอก และมีการประเมินความพึงพอใจ หลังจากจัดกิจกรรม พบว่าบางกิจกรรมผู้สูงอายุ
อยากให้มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง แต่ไม่มีงบประมาณที่ช่วยสนับสนุน ทำให้กิจกรรมบาง
กิจกรรมไม่ต่อเนื่องและไม่ได้ดำเนินต่อไป

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ให้มีความต่อเนื่อง สามารถต่อยอด สร้างอาชีพ สร้าง
รายได้และมีตลาดรองรับ สามารถกระจายสินค้า และสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุได้

4. ด้านการรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น/สร้างแรงจูงใจ รวม
ไปถึงการจัดให้มีบริการรถรับ-ส่ง นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่อยู่ห่างไกลสถานที่เรียน แต่อยาก
มาร่วมกิจกรรม ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการเข้าเรียน

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษา “ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และ 3) เพื่อจัดข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ดังนั้นเพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ใช้ การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 16 คน ได้แก่ 1) คณะดำเนินงาน จำนวน 4 คน 2) คณะที่ปรึกษา จำนวน 12 คน ประกอบกับได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ได้แก่ ปัจจัยภายใน จำนวน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ และ 4) การควบคุม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีส่วนร่วม และการมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง โดยในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอบทสรุปของการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้แบ่งประเด็นในการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวางแผน

การวางแผน พบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการวางแผนการทำงานที่เป็นขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดแผน การดำเนินการตาม

แผน และการวัดและประเมินผล มีการประชุมวางแผนการทำงาน การจัดทำหลักสูตร อาศัย การปรึกษาหารือ รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย ร่วมกันประชุมวางแผน ทั้งในการกำหนดวันที่ จัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 1 วัน ต้องเป็นวันที่ผู้สูงอายุส่วนมากมีความสะดวกในการมาโรงเรียน การหาสถานที่ที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม ต้องมีพื้นที่กว้างขวาง ปลอดภัย เป็น ศูนย์กลางในการเดินทางไปมาสะดวก และการวางแผนหลักสูตรตลอดการศึกษา มีการกำหนด เป้าหมายที่ชัดเจน ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ เป็นการส่งเสริมการ พัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ ส่งเสริมศักยภาพสายใยชุมชนตาม แนวทางวิถีพุทธ ตามคำขวัญของโรงเรียนผู้สูงอายุ “สุขภาพดี มีคุณธรรม นำความสุข”

1.2 การจัดองค์การ

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการกำหนดโครงสร้าง และมอบหมายหน้าที่ ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากความเหมาะสม ในเรื่อง สายงาน ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการติดต่อสื่อสาร ผู้ที่จะทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ภายใน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมจะต้องได้รับการยอมรับจากทั้ง บุคคลภายในและภายนอก เป็นที่ ยอมรับของนักเรียนผู้สูงอายุ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีวิธีการสื่อสารกับ ผู้สูงอายุ เน้นการทำงานร่วมกันไม่มีค่าตอบแทน เน้นจิตอาสา และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ มีบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ปืม ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปืม ผู้นำกลุ่ม ผู้สูงอายุ และที่สำคัญคือ วัด พระสงฆ์ ซึ่งเป็นแหล่งรวมสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในตำบล สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่โรงเรียนผู้สูงอายุ ในส่วนของคณะที่ปรึกษา จะเห็นได้ว่า ที่ปรึกษา เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุ มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ ดำเนินงาน และเป็นผู้สนับสนุนสร้างความน่าเชื่อถือในแก่โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

1.3 การนำ

ผู้นำโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เป็นผู้นำที่มีจิตอาสา มีความเสียสละ ทุ่มเททั้งกำลังกายกำลังใจ มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ กิจกรรม หรือสิ่งใหม่ เพื่อทำให้เกิดการพัฒนา ทั้งในด้านบุคคล และด้านจิตใจ โดยเฉพาะ ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม พระครูประยุตศุกการ เป็นผู้นำทางด้านจิตใจ สร้าง ศรัทธาให้แก่นักเรียนผู้สูงอายุ และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นที่มาของการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีผู้นำของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความทุ่มเท เสียสละในการทำงานเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม เป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้อำนวยการความสะดวก สนับสนุนทั้งบุคลากร งบประมาณต่าง ๆ ใน

การทำงานยังเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น ในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

1.4 การควบคุม

การควบคุม เป็นการติดตาม การประเมินผลการดำเนินงานในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยคณะกรรมการดำเนินงานจะมีการประชุมกันทุกเดือน เพื่อเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ที่ประชุมทราบ หากพบปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงาน มีการร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหานั้น ในส่วนของผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่ปืม มีการติดตามประเมินผลจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องทุกเดือน ในการประชุมประจำเดือนของพนักงาน โดยเป็นการจัดทำรายงานการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารรับทราบ หากมีเรื่องสำคัญเร่งด่วน จะแจ้งให้ทราบทันที เพื่อทางแนวทางในการปฏิบัติงาน และในส่วนของ การติดตามประเมินผลของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการประเมินผลการเรียน ปีละ 1 ครั้ง เป็นการวัดผลการเรียนที่รูปธรรมว่านักเรียนผู้สูงอายุได้รับความรู้ ประโยชน์จากการมาโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างง่ายตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารจัดการ POLC ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีส่วนร่วม และการมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วม

2.1.1 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

ในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน คณะที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุได้เข้าร่วมประชุมวางแผนงาน กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับนักเรียนผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2552) ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดชีวิต การพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น เสนอแนะ วิชาการเดินออกกำลังกาย วิชาการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัย และควรมีการตรวจสุขภาพเบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุเป็นประจำทุก ๆ 6 เดือน เพื่อให้โรงเรียนผู้สูงอายุ มีสุขภาพกาย สุขภาพใจ มีความรู้ นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

2.1.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ได้รับการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในส่วนของที่ปรึกษา ซึ่งมีตำแหน่ง เป็นผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่ปืม ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เช่น การสนับสนุนบุคลากรของหน่วยงาน สนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่สามารถนำมาพัฒนาความรู้ ให้ความสุขสนุกสนานแก่นักเรียนผู้สูงอายุ ในส่วนของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ปืม ได้สนับสนุนเป็นวิทยากรจิตอาสา มาให้ความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุรับทราบ รวมทั้งการไปรับส่งผู้สูงอายุไปยังโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนผู้สูงอายุ ส่วนที่ปรึกษาที่เป็นผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานค่อนข้างน้อย โดยจะเน้นไปในส่วนของการช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรม ข่าวสาร และเป็นการอำนวยความสะดวกให้นักเรียนผู้สูงอายุเท่านั้น

2.1.3 การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ เป็นการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ต่อตนเองเป็นอย่างมาก ทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ และครอบครัว ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนในการได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกันซึ่งคำนึงถึงประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก สำหรับคณะที่ปรึกษาจะได้รับผลประโยชน์ทางอ้อม

2.1.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

ในด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีการติดตามประเมินผลการทำงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ สามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ ที่ปรึกษาที่เป็นผู้บริหารเทศบาล จะมีบทบาทในการติดตามประเมินผลของเจ้าหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะรายงานผลการดำเนินงานให้แก่ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากนักเรียนผู้สูงอายุ โดยเป็นการสอบถามวัดผลตามตัวชี้วัดของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม และที่ปรึกษาท่านอื่น มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรม การวัดผลสอบ ของนักเรียนผู้สูงอายุ เท่านั้น

2.2 การมีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง กล่าวคือ การมีผู้นำของเครือข่ายที่เข้มแข็ง เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นที่ยอมรับนับถือของคนในพื้นที่ มีระบบการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ทันสมัย อาศัยเทคโนโลยีช่วยทำให้การติดต่อสื่อสารในกลุ่มง่ายขึ้น มีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยดูแล สามารถ

ตรวจสอบข้อมูลผู้สูงอายุได้ง่าย มีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอทั้ง ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ จากหน่วยงานภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้อง และมีการระบบการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีการประสานงานจากหน่วยงานภายนอกที่ต้องการมาศึกษาดูงาน ให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนกัน ช่วยให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปด้วย

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ดังนี้

ด้านบุคลากร การพัฒนาศักยภาพผู้นำ / ครูจิตอาสา ให้มีความสามารถในด้านการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนงานด้านการติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อขยายผลให้ผู้สูงอายุสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

ด้านการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ด้านงบประมาณ บุคลากร ครูจิตอาสา ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เมื่อมีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ เสริมจากหน่วยงานภายนอก และมีการประเมินความพึงพอใจ หลังจากจัดกิจกรรม พบว่าบางกิจกรรมผู้สูงอายุอยากให้มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง แต่ไม่มีงบประมาณที่ช่วยสนับสนุน ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ต่อเนื่องและไม่ได้ดำเนินต่อไป

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ให้มีความต่อเนื่อง สามารถต่อยอด สร้างอาชีพ สร้างรายได้และมีตลาดรองรับ สามารถกระจายสินค้า และสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุได้

ด้านการรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น/สร้างแรงจูงใจ รวมไปถึงการจัดให้มีบริการรถรับ-ส่ง นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่อยู่ห่างไกลสถานที่เรียน แต่อยากมาร่วมกิจกรรม ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการเข้าเรียน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในหัวข้อปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปราย โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้แบ่งประเด็นการวิเคราะห์ ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัด

องค์การ 3) การนำ และ 4) การควบคุม โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แยกเป็นประเด็น 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 การวางแผน

ผลการศึกษาข้อมูลในด้านนี้ พบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการวางแผนการทำงานที่เป็นขั้นตอน มีการเตรียมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดแผน การดำเนินการตามแผน และการวัดและประเมินผล ในการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอน ที่ยึดเอาผู้เรียนเป็นที่ตั้ง ในเรื่องวัน สถานที่เรียน วิชาหรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เมื่อมีผู้เสนอสิ่งที่สนใจ จะได้นำสิ่งที่มีผู้เสนอมาประยุกต์ใช้ในเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฌรงค์ ปัดแก้ว (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบและกระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง มีขั้นตอนการวางแผนรายละเอียดกิจกรรม และจัดทำโครงการพร้อมรายละเอียดต่าง ๆ ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนในการดำเนินงาน มีการวางแผนจัดทำโครงการพร้อม รายละเอียดต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมและวางแผนรับสมัครผู้สูงอายุเข้าร่วม กิจกรรม มีการประชุมวางแผนในการดำเนินงานกับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศักดา ปัตตูลี, ฌัญพงษ์ วรวงค์ และวรฉัตร วรวิวรรณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสนาภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งพบว่าการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษา โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ และการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวัน เทศบาลจะกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และมีความจำเป็นต่อชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละสัปดาห์จะกำหนดกิจกรรมแตกต่างกันออกไป ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพรวมไปถึงการสร้างเสริมสุขภาพ ฟันฟู สุขภาพของผู้สูงอายุ เป็นต้น

1.2 การจัดองค์การ

ผลการศึกษาข้อมูลในด้านนี้ พบว่า การจัดองค์การของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีการกำหนดโครงสร้างบุคลากร และมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากความเหมาะสม ในเรื่องสายงานความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการติดต่อสื่อสาร และผู้ที่จะทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม จะต้องได้รับการยอมรับจากทั้ง บุคคลภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิวัลย์ พุกษาอุดมชัย (2559) ได้ศึกษา ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบล

ดอนแฟก จังหวัดนครปฐม ซึ่งพบว่า การจัดหน่วยงาน ชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฟกมีการกำหนดโครงสร้างหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจนมีการจัดประชุมเพื่อการวางแผนงาน แบ่งส่วนงานอย่างชัดเจน โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับ จุฑาพร คำมณี (2558) ได้ศึกษา ซึ่งพบว่า โครงสร้างของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ได้มาจากกระบวนการ คัดเลือกของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ชมรมฯ มีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ของคณะกรรมการชมรมกำหนดสายการบังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษร ว่าบุคคลใดดำรงหน้าที่ตำแหน่งใด ในแต่ละตำแหน่งมีหน้าที่บทบาทอย่างไรในการบริหารชมรม เพื่อแสดงให้เห็นคณะกรรมการเข้าใจในบทบาทความรับผิดชอบของตนเอง และเพื่อแสดงให้เห็นสมาชิกคนอื่น ๆ รับทราบ ว่าคณะกรรมการท่านใดมีตำแหน่งหน้าที่ใดในชมรม เพื่อประโยชน์ในการร่วมกิจกรรมของสมาชิกชมรมต่อไป นอกจากนี้จะมีการประกาศออกเป็นลายลักษณ์อักษรตามประกาศข้อบังคับของชมรมแล้ว แต่ละชมรมจะมีการจัดทำเป็นป้ายแผนภูมิแสดงให้เห็นถึงโครงสร้าง ของคณะกรรมการติดไว้ในที่เห็นได้ชัดเจน พร้อมกับมีการติดรูปภาพพร้อมชื่อ-สกุล กำกับไว้อีกด้วย เพื่อให้ง่ายและสะดวกให้การให้สมาชิกได้รู้จักกับคณะกรรมการในการบริหารชมรม

1.3 การนำ

ผลการศึกษาข้อมูลในด้านนี้ พบว่า ผู้นำมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกลให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาผู้สูงอายุจึงนำเอานโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุมาปฏิบัติในพื้นที่ตนเอง อีกทั้งยังเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความเสียสละ ทุ่มเทกับการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและในการทำงานยังเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ มณีทิพย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งพบว่า ผู้นำองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์คิดเชิงบวก การสั่งการใช้หลักการขอความร่วมมือ ทุ่มเทเวลา นอกจากนี้จะต้องตระหนักถึงเป้าหมายขององค์กรแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญต่อการปรับกระบวนการทำงาน และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญสุดา เชิดชูงาม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ในสังกัดของกรุงเทพมหานครและสถาบันการศึกษา โดยมีผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ทุ่มเท มีเป้าหมายชัดเจนและการมีส่วนร่วมกันภายในองค์กรหรือชุมชน

1.4 การควบคุม

ผลการศึกษาข้อมูลในด้านนี้ พบว่า การควบคุม เป็นการติดตามการประเมินผล การดำเนินงานในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีการประชุมกันทุกเดือน เพื่อเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ที่ประชุมทราบ หากพบปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงาน มีการร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาลักษณะนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑาทพร คำมณี (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุประสบความสำเร็จสู่การเป็นชมรมที่เข้มแข็ง พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุมีการติดตามผลการดำเนินงานหรือกิจกรรมของชมรมอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดประชุมประจำเดือน เพื่อติดตามดูผลการทำกิจกรรมว่าได้เป็นอย่างไร และประเมินผลตอบรับและความพึงพอใจในด้านใดบ้าง และมีปัญหาอุปสรรคใดบ้างเพื่อนำผลมาดำเนินการแก้ไขต่อไป และมีการนำผลการดำเนินงานมารายงานเพื่อให้สมาชิกได้รับทราบโดยทั่วกัน ในการประชุมประจำปี เพื่อนำผลการดำเนินงานในรอบปีสถานะทางการเงิน มาชี้แจงให้สมาชิกรับทราบโดยทั่วกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ร่วมกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงาน กิจกรรมตามความต้องการ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางาน พัฒนาคุณภาพสมาชิก พัฒนาชมรมผู้สูงอายุของตนเองไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้นไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดา ปัตตุลี, ณัฐพงษ์ วรวงค์ และวรรณดี วรวิพรรณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งพบว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าม่วง มีการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุได้ทราบความเคลื่อนไหวเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังมีการรายงานผลการปฏิบัติงานในทุกสัปดาห์หลังจากมีการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นการรายงานทั้งแบบเป็นทางการ และการรายงานแบบไม่เป็นทางการ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

จากการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายใน คือ การบริหารจัดการ แบบ POLC ปัจจัยภายนอก คือ การมีส่วนร่วม และการมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง รายละเอียด ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาข้อมูลในด้านนี้ พบว่า คณะที่ปรึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม โดยในด้านการวางแผน ที่ปรึกษาเป็นส่วนหนึ่งใน

กระบวนการร่วมกันวางแผน ในส่วนด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมบางท่านเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ห่วงเกษม, ธนิช คุณเมธีกุล, ชีรศักดิ์ อินทรมาตย์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต: กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งเปิดโอกาสให้มามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดปัญหาความต้องการที่แท้จริง การดำเนินงาน และการเสนอแนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกดแก้ว ตาสาริโรจน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลห่มหม่น พบว่า การมีส่วนร่วม ในแต่ละด้านโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมเท่ากัน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและชี้แจงปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน 2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อบังคับและ หลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลห่มหม่น 3) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน ปรับปรุง แก้ไข ปัญหา เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ 5) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ จัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ติดตามและประเมินผลอยู่เสมอ หากพบปัญหาการดำเนินการก็จะนำไปปรับปรุง

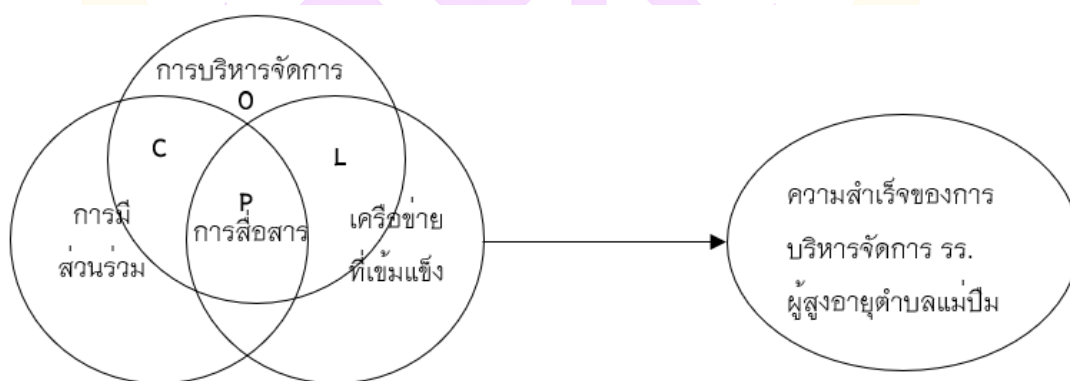
2.2 การมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง

ผลการศึกษาข้อมูลในด้านนี้ พบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง กล่าวคือ การมีผู้นำของเครือข่ายที่เข้มแข็ง เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นที่ยอมรับนับถือของคนในพื้นที่ มีระบบการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ทันสมัย อาศัยเทคโนโลยีช่วยทำให้การติดต่อสื่อสารในกลุ่มง่ายขึ้น มีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยดูแล สามารถตรวจสอบข้อมูลผู้สูงอายุได้ง่าย มีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอทั้ง ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ จากหน่วยงานภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้อง และมีการระบบการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นฤชา โฆษาศิวิไลซ์, เสาวภา สุขประเสริฐ, สุวารีย์ ศรีปุณณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า องค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการที่เหมาะสมแล้วซึ่ง รูปแบบการใช้พลังสังคมเชิงบูรณาการประกอบด้วย 1) ศักยภาพในการขับเคลื่อนเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณา การต้องใช้พลังความร่วมมือที่มีอยู่ในระดับกลุ่ม ระดับเครือข่ายและระดับเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการ 2)

ภาวะผู้นำ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อน เครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการทั้ง 3 ระดับ 3) การประสานงาน เป็นหัวใจสำคัญของการผสมผสานการขับเคลื่อน เครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการ 4) ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม เครือข่าย เครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการ 6) การจัดการความรู้ เป็นการพัฒนาเครือข่ายให้ดำรงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กลอยใจ พุฒนาถ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กลไกในการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์ และ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลางของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ร่วมกัน ด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ และด้านการสื่อสาร ส่งผลทางบวกต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์และ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลางของประเทศไทย โดยปัจจัยด้านผู้นำส่งผลบวกต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสูงสุด ส่วนปัจจัยด้านการสื่อสาร ส่งผลบวกต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายต่ำสุด

โมเดลการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการบริการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา สามารถสรุปเป็นโมเดลรูปแบบการบริหารจัดการ ดังนี้

ภาพ 3 โมเดลการบริหารจัดการ

กล่าวคือ การที่โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ โดยมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีหลักสูตรพัฒนาศักยภาพของนักเรียนผู้สูงอายุ

จนไปถึงการส่งเสริมอาชีพ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่านั้น จากการศึกษา สามารถสรุปความคิดเห็นได้ว่า ความสำเร็จนั้นมิได้เกิดจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น แต่เกิดจากการดำเนินงานร่วมกันหลายภาคส่วน คือ มีการบริหารจัดการ (POLC) ภายในองค์กรที่ดี มีการประสานความร่วมมือ จากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายนอก และรวมถึงการมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง จึงนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 เทศบาลตำบลแม่ปืม ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ควรมีการวางแผนระยะยาว และเพิ่มโครงการเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุเข้าไปในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลแม่ปืม เพื่อให้ภาครัฐเพิ่มความสำคัญ และกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีความยั่งยืนต่อไป

1.2 คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ ควรมีการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุตอนต้น (ช่วงอายุ 60-69 ปี) มีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ยังสามารถทำงานหาเลี้ยงชีพได้ มีภาระทางครอบครัว ผู้สูงอายุตอนต้นจึงไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่งผลให้กิจกรรมหรือหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุไม่ได้รับการพัฒนาในด้านอื่น

1.3 โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ควรส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้นำ/ครูจิตอาสา ให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนงานด้านการติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อขยายผลให้ผู้สูงอายุสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

1.4 โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ด้านงบประมาณ บุคลากร ครูจิตอาสา ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เมื่อมีการจัดกิจกรรมใหม่ๆ เสริมจากหน่วยงานภายนอก และมีการประเมินความพึงพอใจ หลังจากจัดกิจกรรม พบว่าบางกิจกรรมผู้สูงอายุอยากให้มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง แต่ไม่มีงบประมาณที่ช่วยสนับสนุน ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ต่อเนื่องและไม่ได้ดำเนินต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท เพื่อที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุ สำหรับการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

2.2 ควรทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อที่จะสามารถนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาดำเนินการแก้ไข เพื่อให้โรงเรียนผู้สูงอายุสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

2.3 การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ จึงควรมีการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ใจเที่ยง และณรงค์ชัช ขาวงาม. (2561). โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม. เทศบาลตำบลแม่ปืม ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559). คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: กองส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- กลอยใจ พุฒนาถ. (2563). กลไกในการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอในเขตภาคกลางของประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 12(2), 289–302.
- กฤษวรรณ์ โสวัชรินทร์. (2553). เอกสารประกอบคำบรรยายรายวิชา 010 140 หลักการจัดการสมัยใหม่. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2565, จาก <http://wiraja.files.wordpress.com/2010/12/010140e0b881e0b988e0b8ade0b899e0b8a1-e0b882e0b8b2e0b8a7e0b894e0b894e0b8b3.pdf>
- กฤษ เพิ่มทันจิตต์. (2552). เอกสารคำบรรยายรายวิชา การจัดการเชิงกลยุทธ์. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2565, จาก http://nidamppm14.files.wordpress.com/2009/08/lecture-dr-krit_1.doc
- กุลทัต หงส์ชยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, (ม.ป.ป). การสร้างและการบริหารเครือข่าย. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2565, จาก http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf
- เกตแก้ว ตาสาโรจน์. (2560). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหม่อม. การค้นคว้าอิสระ รม.ม., มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, กาฬสินธุ์.
- เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2564). การจัดการองค์การไปสู่ความสำเร็จ. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 6(4), 88–108.
- ขวัญสุดา เชิดชุงาม. (2563). ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ในสังกัดของกรุงเทพมหานครและสถาบันการศึกษา. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 14(3), 357–373.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2553). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545–2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิชย์.

- จุฑาทพร คำมณี. (2558). ปัจจัยที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุประสบความสำเร็จสู่การเป็นชมรมที่เข้มแข็ง. สารนิพนธ์ สส.ม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จุฑาลักษณ์ แสนโท, จารุกัญญา อุदानนท์ และกาญจนา คำริสุ. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรณีศึกษา: โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วารสารรัชต์ภาคย์, 11(ฉบับพิเศษ), 384-398.
- ฉัตรดา โพธิ์พุ่ม. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานของโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน). วิทยานิพนธ์ รบ.ด., มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- ฐากร ชัยสถาพร. (2561). แนวทางการสร้างเครือข่ายทางสังคม กรณีศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร.
- ฐานรินทร์ ญเกียรติวงศ์, รุจิกาญจน์ สาหนนท์ และนิติพัฒน์ กิตติรักษกุล. (2564). เครือข่ายทางสังคมกับการส่งเสริมสุขภาพ. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน, 3(1), 58-66.
- ณรงค์ ปัดแก้ว. (2563). รูปแบบและกระบวนการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 9(1), 43-58.
- นพรัตน์ ช่วงเวฬุวรรณ (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ รบ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นฤชา โฆษาศิวิไลซ์, เสาวภา สุขประเสริฐ และสุวารีย์ ศรีบุญณะ (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายพลังสังคมเชิงบูรณาการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 11(38), 106-118.
- นารีรัตน์ เกื้อนคุ้ม (2563). การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท นั้ลพงษ์ เซลส์แอนด์เซอร์วิส จำกัด. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2550). การจัดการสมัยใหม่.(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- เนตรรุ่ง อยู่เจริญ. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา ของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2558). เครือข่ายสังคมในสังคมเครือข่าย. ว.วิจัยสมาคมห้องสมุดฯ, 8(2), 119-127.

- ประกาย ขวัญหลาย. (2557). การบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เพื่อรองรับ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2555). ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ: การวิเคราะห์ ข้ามกรณี. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษ เพื่อ สังคมไทยและสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- มยุรี วรรณสกุลเจริญ และชาญณรงค์ รัตนพนากุล (2563). ประสิทธิภาพขององค์การ. วารสาร ศิลปการจัดการ, 4(1).193–202
- มิ่งขวัญ คงเจริญ และกัมปนาท บริบูรณ์. (2562). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การพัฒนารูปแบบ โรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และ การศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บัณฑิตยาลัย.
- รุจเรขา วิทยาวุฑฒิกุล. (2557). การพัฒนาแบบจำลองเครือข่ายสังคมเพื่อการเพิ่มผลผลิต งานวิจัยในมหาวิทยาลัยวิจัยไทย. วิทยานิพนธ์ สท.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร
- วนิดา ก่องคำ. (2554). การสร้างเครือข่ายทางสังคมคนพิการของเทศบาลเจดีย์แม่ครัว. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่
- วรรณถ พรหมศวร และศุภรนิช วสุกาญจนเวช (ผู้บรรยาย). (22–23 ธันวาคม 2559). โรงเรียน ผู้สูงอายุมุมมองตามบริบทชุมชนท้องถิ่นสุรินทร์. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติราช มงคลสุรินทร์วิชาการ ครั้งที่ 8 “วิจัยเพื่อประเทศไทย 4.0” (หน้า 115–127), สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมณฑลอีสาน.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ประเด็นและบท วิเคราะห์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุจน์.
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกว้างตำบล ทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2565, จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930171.pdf

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2564). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564. นครปฐม:

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สนิท สัตโยภาส. (2551). การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อเฝ้าระวังสังคมเป็นสุข จังหวัดเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2565, จาก

<http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/615>

สมคิด บางโม. (2562). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ,

2(1), 183-197.

สมยศ นาวิการ. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์การ เรื่องการจูงใจ: จากแนวความคิดไปสู่

การประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

สวรรยา ธรรมอภิพล, นันทิชา อ่อนละมัย และจรรยาพร ต้นเจริญ. (2561). ปัจจัยความสำเร็จของ

ชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่แค จังหวัดเพชรบุรี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11(2), 352-365.

สิริกร บุญฟู และอาบทิพย์ กาญจนวงศ์ (2556). การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

ของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สิริวัลลี พุกษาอุดมชัย. (2559). ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบล

ดอนแฝก จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

สุรินทร์ สุริยงค์. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการ

ดำเนินงานเมืองไทยเข้มแข็ง: กรณีศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้า

แบบอิสระ ปร.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาชนเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: เจริญ

วิทย์.

สุวิมล ห่วงเกษม, ธนิศ คุณเมธีกุล และธีรศักดิ์ อินทรมาตย์. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต:

กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 41(3), 148-162.

สำนักการบริหารงานทะเบียนกรมการปกครอง. (2565). ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลแม่ปืม.

พะเยา: เทศบาลตำบลแม่ปืม.

- สำนักงานปลัดเทศบาล. (2560). ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลแม่ปืม. พะเยา: เทศบาลตำบลแม่ปืม.
- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ. (2559). สถานการณ์เฝ้าระวังการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2565, จาก <http://doc.anamai.moph.go.th/> /หลักฐานแผนการทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์เฝ้าระวังฯสำนักผู้สูงอายุ.pdf
- เสาวลักษณ์ มณีทิพย์. (2560). แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กาอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รป.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง. วิทยานิพนธ์ รป.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- ศักดิ์ดา ปัตตูลี, ณัฐพงษ์ วรวงค์ และวรฉัตร วรวิรรณ. (2564). การจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสังคมศาสตร์นิตินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 5(1), 82-102
- อำนาจ ธีระวนิช. (2547). การจัดการ, กรุงเทพฯ: ซี.วี.แอล.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์การวิจัย

ชุดที่ 1

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และใช้เพื่อการศึกษาปริญญาโทเท่านั้น ข้อมูลจะเป็นความลับ จำนวน 1 ปี โดยเก็บข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์นักวิจัยที่มี password

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล นางสาวธิดาพร คำปา วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
เวลา..... สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์

อายุ..... ปี ตำแหน่ง.....
ระดับการศึกษา.....

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

1. ท่านมีการวางแผน ในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร
2. ท่านมีการวางแผนการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร
3. ท่านมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร

4. ท่านมีการกำหนดทรัพยากร ในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม
อย่างไร
5. ท่านมีการเลือกกรรมการในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างไร
6. ท่านมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของงานแต่ละงาน และขั้นตอนการ
ปฏิบัติหน้าที่ อย่างไร
7. ท่านคิดว่าในการจัดโครงสร้างบุคลากร การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละ
ผลงาน มีปัญหาและอุปสรรค หรือไม่ อย่างไร
8. ท่านคิดว่าผู้นำมีความสำคัญ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบล
แม่ปืมหรือไม่ อย่างไร
9. ท่านคิดว่าผู้นำและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่
อย่างไร
10. ท่านมีการติดตาม และประเมินผล เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ
ตำบลแม่ปืม อย่างไร
11. ท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการติดตามและประเมินผล เกี่ยวกับการดำเนินงาน
โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม หรือไม่ อย่างไร
12. ในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มีหน่วยงานใดที่มีส่วน
ร่วมในการจัดกิจกรรมบ้างหรือไม่ อย่างไร
13. ท่านคิดว่าหน่วยงานภายนอก มีความสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียน
ผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร
14. ท่านคิดว่าโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมได้รับการช่วยเหลือหรือสนับสนุนจาก
เครือข่ายต่าง ๆ อย่างไร

ตอนที่ 4 ความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

1. การจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่องของกิจกรรมและทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพา
ตนเองได้หรือไม่ อย่างไร
2. ท่านคิดว่าหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม สามารถพัฒนาศักยภาพ
ของผู้สูงอายุได้หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านคิดว่าเมื่อผู้สูงอายุจบหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมแล้ว
สามารถมีอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้ให้แก่ตนเองหรือไม่ อย่างไร

ชุดที่ 2
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม
อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย คณะที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และใช้เพื่อการศึกษาปริญญาโทเท่านั้น ข้อมูลจะเป็นความลับ จำนวน 1 ปี โดยเก็บข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์นักวิจัยที่มี password

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล นางสาวธิดาพร คำปา วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
 เวลา..... สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์

อายุ.....ปี ตำแหน่ง.....
 ระดับการศึกษา.....

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการมีเครือข่ายทางสังคม

1. การมีส่วนร่วม

- 1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การกำหนดเป้าหมาย ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร
- 1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร
- 1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร
- 1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างไร

1.5. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืมอย่างไร

1.6. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร

1.7. ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร

1.8. ท่านมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างไร

1.9. ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงาน ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร

1.10. ท่านได้นำผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมไปใช้ประโยชน์อย่างไร

2. การมีเครือข่ายทางสังคม

2.1. ท่านคิดว่าควรมีบุคคล หรือหน่วยงานใดบ้าง มาเป็นเครือข่ายในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

2.2. ท่านได้ประสานกับหน่วยงานให้มาเป็นเครือข่ายของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร

2.3. ท่านมีวิธีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร

2.4. หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายได้สนับสนุนทรัพยากร หรืองบประมาณในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร

ตอนที่ 4 ความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

1. การจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่องของกิจกรรมและทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่ อย่างไร

2. ท่านคิดว่าหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุได้หรือไม่ อย่างไร

3. ท่านคิดว่าเมื่อผู้สูงอายุจบหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมแล้ว สามารถมีอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้ให้แก่ตนเองหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ข ผลการประเมิน Index of Item Objective Congruence (IOC)

แบบสอบถามงานวิจัย ชุดที่ 1

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม			
1. ท่านมีการวางแผน ในการ ดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืม อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2. ท่านมีการวางแผนการจัดทำ หลักสูตรการเรียนการสอนโรงเรียน ผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3. ท่านมีการกำหนดเป้าหมายใน การดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียน ผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4. ท่านมีการกำหนดทรัพยากร ใน การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืม อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5. ท่านมีการเลือกกรรมการในการ ดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
6. ท่านมีการกำหนดบทบาทและ ความรับผิดชอบของงานแต่ละงาน และขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7. ท่านคิดว่าในการจัดโครงสร้าง บุคลากร การกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของแต่ละงาน มีปัญหา และอุปสรรค หรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	
8. ท่านคิดว่าผู้นำมีความสำคัญ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียน ผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9. ท่านคิดว่าผู้นำและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
10. ท่านมีการติดตาม และ ประเมินผล เกี่ยวกับการดำเนินงาน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11. ท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการ ติดตามและประเมินผล เกี่ยวกับการ ดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบล แม่ปืม หรือไม่ อย่างไร	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
12. ในการดำเนินงานเกี่ยวกับ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม มี หน่วยงานใดที่มีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมบ้างหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13. ท่านคิดว่าหน่วยงานภายนอก มี ความสำคัญในการดำเนินงานของ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
14. ท่านคิดว่าโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลแม่ปืมได้รับการช่วยเหลือหรือ สนับสนุนจากเครือข่ายต่างๆ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	
ความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม						
1. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่องของกิจกรรมและทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ท่านคิดว่าหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุได้หรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ท่านคิดว่าเมื่อผู้สูงอายุจบหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมแล้ว สามารถมีอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้ให้แก่ตนเองหรือไม่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

แบบสอบถามงานวิจัย ชุดที่ 2

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	รวม	IOC	
การมีส่วนร่วม						
1. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การกำหนดเป้าหมาย ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
7. ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	รวม	IOC	
8. ท่านมีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างไร	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
9. ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงาน ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10. ท่านได้นำผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมไปใช้ประโยชน์อย่างไร	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
การมีเครือข่ายทางสังคม						
1. ท่านคิดว่าควรมีบุคคล หรือหน่วยงานใดบ้าง มาเป็นเครือข่ายในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ท่านได้ประสานกับหน่วยงานให้มาเป็นเครือข่ายของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ท่านมีวิธีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายได้สนับสนุนทรัพยากร หรืองบประมาณในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	รวม	IOC	
ความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม						
1.การจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่องของกิจกรรมและทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.ท่านคิดว่าหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุได้หรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.ท่านคิดว่าเมื่อผู้สูงอายุจบหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืมแล้ว สามารถมีอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้ให้แก่ตนเองหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ค คณะกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม

1. คณะที่ปรึกษา ประกอบด้วย

- 1.1 นายกเทศมนตรีตำบลแม่ปืม
- 1.2 กำนันตำบลแม่ปืม
- 1.3 ปลัดเทศบาลตำบลแม่ปืม
- 1.4 รองปลัดเทศบาลตำบลแม่ปืม
- 1.5 พอ.สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ แม่ปืม
- 1.6 ประธานสภาเทศบาลตำบลแม่ปืม
- 1.7 ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปืม
- 1.8 ผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปืม
- 1.9 มัคคานายกทุกวัดในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปืม
- 1.10 ประธานผู้สูงอายุทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลแม่ปืม
- 1.11 คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่ปืม
- 1.12 สมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่ปืม

2. คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ
- 2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ
- 2.3 นายไชยา มะลิ กรรมการ
- 2.4 นางทิพวรรณ นาขยัน กรรมการ
- 2.5 นายทา เคนาภูมิ กรรมการ
- 2.6 นายวิวัฒน์ ม่านมุงศิลป์ กรรมการ
- 2.7 นางวันเพ็ญ ม่านมุงศิลป์ กรรมการ
- 2.8 นายสมนึก สมวรรณ กรรมการ
- 2.9 นายสมเปลี่ยน ธิศรี กรรมการ
- 2.10 นายเชิดชู ปานิน กรรมการ
- 2.11 นางชนัดดา สุโพธิ์ หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล กรรมการ
- 2.12 นางนงศ์นุช ขาวงาม หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กรรมการ
- 2.13 นางสุดาสวรรค์ เพิ่มกร นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ กรรมการ
- 2.14 นางกนกวรรณ ใจเที่ยง ผู้อำนวยการกองการศึกษา กรรมการและเลขานุการ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ธิดาพร คำปา
วัน เดือน ปี เกิด	17 มีนาคม 2528
สถานที่เกิด	พะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2550 วท.บ., (สัตวศาสตร์), มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	81 หมู่ที่ 9 ตำบลแม่ใจ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 56130
ผลงานตีพิมพ์	ธิดาพร คำปา และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อ (ผู้บรรยาย). (30 เมษายน 2566). ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. ใน การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 9 (หน้า 103-116), พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

